

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhöz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD decz. 17.

A váradi szabadelvű párt lelkesedése.

Aggodalma nem volt senkinek, disszidens nem akadt a pártban s ha holmi Csáky, Szilágyi, Andrassy, Emmer stb. ide adrezálták a kilépésüket, ugyan csak csalódtak az eredményben. A nagyváradi szabadelvű párt soha egységesebb nem volt, mint most, bár soha a helyzetről tájékozatlanabb nem volt mint most.

Bánffy megnyugodhat, mert ha az összes párttagjai is megugranak, innen rekonstruálhatja a többséget, törhetetlen, odaadóbb honatyákkal, kik nem aggódnak, nem disszidenskednek s a lex-Tiszához még azt a §. is alá írják, hogy Tisza a haza bölcse, amint mondatott is a konferencián. Bánffyról még nem mondták, Deák Ferenczről már nem mondják. Ezt a titulust eljászotta, mivel kifelejtette a törvények közül a Tisza féle két §-t.

Hanem a konferencia után biztosra merjük venni, hogy Tisza óriási diadalt fog itt aratni 20-án. Mivel? Hát az mindegy: akár beszámolót tart, akár tósztot, akár szavalni fog valamit, vagy énekelni, a párt lelkesen fogja hallgatni, mert elhatározottat s így a lelkesedés pártkérdés, ami nagy szó.

Különben már napok óta írják a lapok, hogy az ország szeme rajtunk fog függni a beszámoló napján. Nos a fotografus előtt is barátságos arcot kell vágni, ez szabály; hát még mikor az egész ország ránk néz, hogy száz és ezer hirlapjában lefotografirazzon?!

Tehát csak tessék barátságos arcot vágni 20-ára, mert az ország szeme rajtunk függ s az egész felvétel csak egy napig tart, azután majd lehet morogni is.

De addig csak barátságos arcok fogadtatnak el:

*

A pártértekezlet a Széchenyi-szálloda éttermében folyt le.

Jelen voltak: Hlatky Endre elnök, dr. Horványi Géza, Gyalóczy Lajos, dr. Grósz Albert, Mezey Mihály, Száhländer Károly, Schöpflin Ágoston, Rutter Emil, Papp Miklós, dr. Bozóky Alajos, Gábel Jakab, Laszky Ármin, May Sándor, Mihelji Adolf, Bertsey György, dr. Sarkadi Lajos, Schwarz Antal, dr. Munk Béla, Bozóky Béla, Nyiry György, dr. Bulyovszky József, dr. Baróthy Ákos, Bordé Ferencz, Weingertner Andor, Löblé Henrik, Weisz Mór, Lovassy Andor, Hegyesy Márton, Friedländer Samu, dr. Radó Ignác, Reismann Mór, Gutmann József, dr. Márkus László, Waldmann Lajos.

Hlatky Endre pártelnök nyitotta meg a nagy választmány értekezletét. Azért hitta össze a választmányt, mert Tisza Kálmán, Nagyvárad város országgyűlési képviselője levelet írt hozzá, amelyben tudatja, miszerint Nagyváradra óhajt jönni, hogy beszámolóját választói előtt megtartsa. Vagy december hó 19-én este az 5 óra 30 perczkor érkező, vagy december 20-án délelőtt a fél 10 órakerkező vonattal jön Nagyváradra. Levelében kifejti, hogy komoly idők vannak, amelyek nagy aggodalomra adnak okot, ezért öreg fővel is eljön, hogy választói előtt a helyzetet feltárja. Hogy miként és hol tartja meg beszédjét, ezt a szabadelvű pártra bizza. — Ő — ugymond Hlatky — utólagos jóváhagyás reményében a beszéd megtartását december hó 20-án délelőtt 11 órára a Sasba tűzte ki. — Most nagyobb fontosságú lesz Tiszának a beszédje,

ezért czélszerűbb, ha nem pohárköszöntő alakjában, hanem nyilvános helyen tartandó beszédben nyilatkozik képviselőnk, így mindenkinek lesz alkalmja meghallgatni. Tisza Kálmán, puritán, egyszerű jelleménél fogva mindig kérte, hogy óvációban ne részesítsék; de mégis gondoskodni kell fogadtatásáról. Akiknek kocsijuk van, azt kérjék el a fogadtatásra. Kérdés, hogy beszéddel fogadják-e s ki tartsa azt és erre Tiszának válaszolni kell, pedig most gyengélkedő. Mint máskor, most is plakátokon kell értesíteni a közönséget az érkezés idejéről s a fogadtatásról. Az ő és a vele érkezők tiszteletére ebéd lenne a legezlszerűbb, mindjárt a beszéd után, annak közvetlen hatása alatt és pedig étlap szerint, mert bankettre már kevés az idő. Az ebéd kedden délben 1 órakerkezőre lenne a Sasban.

Gábel Jakab inkább este 7 órakerkezőre vacsorát tartana, mert heti vásár lévén, délután akadályozva van a polgárság a részvételben. A fogadtatás még impozánsabb legyen, mint eddig s ez manifesztáció is lenne a mostani politikai helyzetben. Czélszerű volna még, ha a házakat fellobogóznák.

Mihelji Adolf osztja azon véleményét, hogy a fogadtatás minél impozánsabb legyen, a fellobogózásnak is barátja. Fontosabb azonban, hogy a párt nyilatkozzék képviselőjével szemben. A megérkezés után nagyobb deputáció fejezze ki a szabadelvűpárt bizalmát; erre a párt erkölcsileg kötelezve van. — Az ebéd megtartását pártolja.

Hlatky Endre szólalt fel ismét. Nincs ellenére, hogy deputáció fejezze ki a párt bizalmát. Ezenkívül Bertsey György indítványt jelentett be, hogy a párt üdvözölje Bánffyt és az öszkormányt. Ezután áttért a szabadelvű párt a kormány és Tisza Kálmán márhetlen dicsé-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Jankó.

Írta: Prigl Olga.

Jánosnak keresztelték, de az egész falu csak úgy hívja: Jankó, bolondos Jankó. A bolondos előnevet is csak azóta kapta, mióta véletlenül kiesett a kocsiderékből, s az esésben valahogy a fejének lett baja, mintha a halántékait oldalt egy kissé össze nyomták volna, mert a homloka hegyesebben áll előre mint más embernek. Talán csak egy hajszálnyira, — de a ki ránéz észreveszi rajta és sokszor még hangosan se átalja előtte modani: ugy-e hogy nincs ki ez a gyermek?

Jankó úgy tesz mintha nem értené, csak mosolyog. Vagy talán nem is érti.

Nagynövésű gyermek tíz esztendő korára, s télen nyáron egy bekecsben jár. Az anyja szegény asszony, elválva él az urától és kofálkodásból tengeli életét. A nagyobb városokba járt el hetipiaczra, s egy vagonban utazik a tyukjaival, kacskájaival együtt. Panaszkodik sokszor: Kérem nagy lom ez a gyermek, olyan mihaszna . . .

Pedig Jankó keres is, szüntelen ott lóg nyakában a madzagra kötött vászonzacskó, a miben mindig van egykét krajezár. A vonatokhoz jár ki, s a parasztasszonyok czók-mókját

segíti behordani a városba. Aztán úgy tud futni, mint egy agár. A pajtásai is csak azért szeretik, s Jankó szabad idejében hűségesen végighanczurázza velük az utcát. Azok közt is mindig ő a jó bolond. Sohse a gazda a mikor lovaznak, hanem a szegény türelmes állat, a kin az apró emberek a püfölést tanulmányozzák. Mert a gyermeknél nem kell nagyobb zsarnok, csak rászabadítsák. S micsoda mókákat tud velük Jankó véghez vinni! — mondom mint egy hűséges kutya, a ki kötelességének tekint, hogy a gyerekpajtásait mulattassa.

A mi ismeretségünk onnan kezdődik, hogy egy alkalommal Jankó benézett hozzám az ablakon. Odanyomta orrát az üveghez, s bevigyorgott egész szemtelenül. Elkergettük kétszer, de visszajött harmadszorra is. Akkor kinyitottuk az ablakot, s szép szeliden így szólunk hozzá:

— Kis fiam, ha olyan nagyon akarsz, hát bejöhetsz hozzánk, nem muszáj az ablakon benézni . . .

Jankó legnagyobb meglepetésükre bekullogott, s szép illedelmesen leült a konyhába.

Pár napra rá elfeledkeztünk róla egészen. Hát egyszer csak nekünk rohan valaki, hogy majd a nyakunkba ugrott. Vasárnap volt éppen, és a templomból jöttünk kifelé. Megismertük. Ni Jankó!

Egy-egy borzos georginát nyujtott felénk olyan könyörgő tekintettel, hogy lehetetlen volt visszautasítani. A szára is kurta volt a virág-

nak, látszott, hogy úgy tépte valahonnan hirtelenében. No azt hittük, hogy ez csak addig lesz. Hát uramfia, nem egész délután azt csinálta! — Vagy ötször be szaladt hozzánk s hol egy marék penerus-virágot, hol egész csomó kusza őszi rózsát, szagos levelet nyomott a markunkba lelkendezve. Csak úgy lihegett belé. Biztosra vettük, a kis kertjükből lopkodja. Ugy mondta aztán a cselédünk, hogy a sétáló vásáruapi publikumot károsította meg vele. A mit sem sejtő cifra parasztleányok kezeiből ragadozta el villámgyors mozdulattal s azok most fel vannak ellene háborodva s csak kisébe mult, hogy jól el nem verték.

A virághordást hát letiltottuk, de Jankót nem bírjuk lerázni a nyakunkról. Egy nagy kulcs a kezébe — egy nagy darab kenyér és átjön hozzánk majszolni. Olyankor mindig maga van. Milyen jó ízűen eszi a kenyérét és dehogyan lehet rávenni, hogy tőlünk valamit elfogadjon. Ha perelünk érte, inkább el megy. A csizmája kopogásáról meghalljuk a gangon, hogy no most meg van sértve. Olyankor surolja talpával a követ. De a haragja se tart sokáig, csak koczog megint vissza s vigan lóbálódzik nyakában a kis pénzes zacskó.

Hanem azért az utcán csak a bolondos Jankó járja. Itt is ott is panaszkodnak rá, legkivált nekünk. — Lehet, hogy sajnálják tőle, hogy még valahol megtűrik. Némely emberre úgy rá jár a szekér rudja, mintha tehetne róla, hogy a világon van. Mintha egynek-egynek

retére s az ellenzék kárhóztatására. Január 1-én be fog következni a mitől rettegnék, a törvénytelen kormányzás. Az ellenzék manifestumában a szabadelvű pártot alkotmánytipróknak nevezi, pedig ez éppen megfordítva van. Ha az ellenzék a szavazást megengedi, a többség meghozza az indemnyitást, a melyel a törvényteleniséget elkerülhetik. Akik azt meg nem engedik, azok a lázadók, ezek kergetik bele az országot a törvényteleniségbe. Egy kisebbség lábba akarja tiporni az igazságot. A mikor olyan kisebbség van, mely alá ássa az országot, ezt nem engedheti a szabadelvű párt s ezért helyes az álláspontja. A haza bölcsé, akit büszkén fiunknak nevezhetünk s aki előtt meg kell hajolni, nem szorul a bizalmunk nyilatkozatára. Ez a bölcs férfi akkor, midőn őt sárral dobálják, arról gondolkodik, hogy megmentse a hazát. Most nyilatkozni kellene a megyéknek, városoknak, hogy elítélik a kisebbség terrorizmusát. — Bizalomnyilatkozatra nem volna szükség, de mégis helyes, ha most elhatározza a párt-választmány, miképp a beszámoló beszéd előtt a párt elnök fejezze ki Tisza Kálmán iránt a bizalmát.

Mihelji Adolf nem helyesli, hogy a beszámoló alkalmával fejezzék ki a bizalmát, a hol más nézetűek is lesznek s a hol Tisza mint a város képviselője lesz jelen. A lakásán nagyobb küldöttség nyujtsa át a párt rendületlen bizalmát.

Dr. Hoványi Géza minden utcái manifestációt e'lenez. A Sasban ő sem helyesli a bizalom nyilvánítást, de a küldöttség is felesleges. Elég, ha a mostani ülés bizalmi határozatát az elnök tudtára adja Tisza Kálmának.

Dr. Friedländer Samu úgy tartja, hogy az összpölgárség bizalmát a beszámoló után kell kifejezni, de most másként van a dolog. Ma Tisza Kálmán a politika központja, az ő általa beadott törvényjavaslat *menti meg az országot* (!). Innét az értekezletből, a szabadelvűpárt értekezletéből kell a bizalomnak megnyilatkozni s akár postán, akár az elnök által Tiszához juttatni. A beszéd előtt ezenkívül üdvözölni kell. A vasutnál a megérkezéskor a polgármester fogadja s a szabadelvű párt részéről az elnök üdvözölje. A beszámoló beszéd megtartására szintén **Hlatky** Endre kérje fel Tisza Kálmánt.

Gábel Jakab úgy tartja, hogy az nem is beszámoló lesz, hanem szózat Nagyvárad város

polgáraihoz. Tisza bizonyára nem úgy fog beszélni, hogy mindenkinek tetszik, éppen ezért azt nem lehet számításba venni, hogy más nézetűek is lesznek jelen. Ezután azt állította, hogy a szabadelvű párt dédelgette s elkényeztette az ellenzékét nagy türelmével. A beszéd színhelyén fejezzék ki a párt bizalmát.

Dr. Márkus László szintén e mellett érvelt.

Hlatky indítványára kimondták, hogy a párt bizalmát fejezi ki Tisza iránt s ezt három tagu bizottság nyujtja át. Azonkívül a beszéd előtt és után az elnök fog felszólalni s kifejezést ad a párt bizalmának.

Aki még többet akar.

Ezután **Bertsey** György *»mint szerény iparos«* terjesztette előindítványát, hogy mondja ki a választmány a szabadelvű párt nevében, miszerint az országos szabadelvű pártot, az összkormányt és főleg br. **Bánffy** Dezsőt rendíthetetlen bizalmáról biztosítja. A beszámolókor, vagy most küldjék meg sürgöny útján.

Hlatky Endre ezt igen sürgősnek tartja s ezért azonnal előterjesztette a sürgöny szövegét, amelyben a *szabadelvű párt és kormány működését áldásosnak mondják* s kívánják, hogy azt koronázza siker.

Az ebéden elmondandó dicsérierádák s más teendők elvégzésével, rendezésével megbízták **Mezey** Mihályt.

Az értekezlet minden lelkesedés nélkül eloszlott.

A beszámoló.

Tisza Kálmán képviselőnek f. hó 20-án d. előtt 11 órakor tartandó beszámolójára a szabadelvű-párt elnöke **Hlatky** Endre Nagyvárad város választó polgárait a következő felhívásban hívja meg:

Felhívás.

Nagyvárad város választó polgáraihoz!

Nagyvárad város nagyérdemű országgyűlési képviselője **Tisza** Kálmán ur, folyó hó 20-ik napján — kedden — d. e. 11 órakor fogja beszámoló beszédét megtartani a »Fekete Sas« nagy termében, melyen leendő megjelenésre az összes választó polgárokat tisztelettel *felkérjük*, meghívjuk.

Szeretett képviselőnk tiszteletére ugyan-csak folyó hó 20-án déli 1 órakor a »Fe-

lete Sas« éttermében társas ebéd fog tartatni, melyre képviselőnk tisztelői meghívotnak.

Képviselőnk Nagyváradra folyó hó 19-ik napján — hétfőn — d. u. 5 óra 30 perczkor jövő vonattal fog Nagyváradra érkezni.

Felkérjük a t. közönséget, hogy a fogadtatás impozánsabbá tétele végett az indóháznál minél tömegesebben jelenjék meg és a bevonulás vonalán házukat a fogadtatás és beszámolás napjára lobogókkal feldiszipíteni sziveskedjék.

Nagyvárad, 1898. december 17-én.

A szabadelvű-párt nagy választmányából:

Dr. Sarkadi Lajos,
párt-jegyző.

Hlatky Endre,
párt-elnök.

Kasics főlebbezése Bánffy diszpolgársága ellen.

Kasics Péter és társai, a miniszterelnökhöz intézett beadványban, arra kérték a minisztertanácsot, hogy a fővárosnak a miniszterelnök diszpolgárrá választása ügyében hozott határozata ellen beadott főlebbezésük elbírálására — a belügyminiszter állítólagos érdekeltsége miatt, — delegálja a m. kir. közigazgatási bíróságot. A belügyminiszter most leiratilag tudatja, hogy a kérvény tárgyalása a minisztertanács ügykörébe nem tartozik s így a miniszterelnök azt a belügyminiszternek küldötte át. A belügyminiszter kifejti, hogy a kérvény a minisztertanácsnak olyan hatáskört tulajdonít, a milyennel nem bír s a kérelem támogatására fölhozott 1896. XXVI. t. cz. 16 §-a értelmében erre az esetre nem alkalmazható, a mennyiben a közigazgatási bíróság hatásköre — e szakasz szerint — csak a miniszteri rendeleteken és szabályrendeleteken alapuló vitás kérdések elbírálásánál terjeszthető ki és mivel a minisztertanács nem lehet illetékes arra, hogy egyes fölmerült eseteknek az elbírálására a közigazgatási bíróságot delegálja, — ennél fogva a kérelem figyelembe vehető nem volt. Így tehát a székes főváros közgyűlésének a miniszterelnök diszpolgárrá választására vonatkozó határozatát a belügyminiszter a saját hatáskörében vette fölülvizsgálat alá s a *beadott felebbezést elutasította*. A megokolásban kiemeli a miniszter, hogy a főlebbezők részé-

semmi joga se volna ahhoz, hogy éljen, hogy a levegőt szívjá, a mi közös mindnyájunkké. Sok ember azért haszontalan semmi, mert úgy belenevelik. Örökké azt hallja magáról, a mibe szinte belebénul az önérzete, az ambíciója. Pedig akkor vége van, — eltapossák. Mikor milyen küzködés megy végbe abban az örökös csatában, a mit életnek neveznek! Eszembe jutnak azok a fából kifaragott birkózó figurák, a mit a tótok árulnak. Bizony bizony olyannak láthatnak bennünket a szent emberek, a paradicsombeli szent fák árnyékából.

De hogy el ne térjek, — a multkor is mi történt szegény Jankóval. Valami kóborló kutya mind a két lábát keresztülharapta. Jankó végigsirta, kiabálta az utcát. Ugy futottunk ki a kapu elébe, hát már akkor oda volt támaszkodva a mi kerítésünkhöz. A vér vékony sugárban szökött ki a sebből, a melynek csupa habos volt a széle. Ugy huzzuk be Jankót sántikálva s elküldtünk az anyjéért. Rendesen öltözködött, jóképű asszony az anyja s mi elcsodálkoztunk a hidegvérén, a mivel a Jankó tragikus helyzetét felfogta. Ugy hajtotta maga előtt hazafelé, mint egy pandur, pedig szörnyen sántított a gyerek s hogy sár volt éppen, a leszakgatott ruhája minduntalan beleért a padló melletti pocsolyába. Csak piszegett már s a szeméit dörzsölte a maszasztos öklével. Az

embereknek, a kik kint állottak a kapuban, — magyarázólag kiáltotta oda az asszony:

— Az e, tisztára rossz kutya marta meg, kábult kutya. Egy szem fehér paszulyt kötök majd a lábára a gyerekek...

Nekünk el volt rontva a napunk, sajnáljuk Jankót. Hát reggel ki állit be más mint ő, már akkor vigan ugrált a bekötött lábával. Fontoskodva adta elő, hogy elmentek a doktorhoz, a kutyát meg hajszojják, mert biztosan rossz kutya volt.

Mindennap eljárt aztán referálni az eredményről. Negyed napra már futott, egy nagy pecsétes levelet lobogtatva kezében. A szemé ragyogott, s szinte elfult a hangja:

— Visznek, Pestre visznek, itt a czédula a szolgabírótól! — Még máma felülünk a gőzösré. Ugy örült neki a szegény, hogy még tudom szivesen kiállott volna egy pár kutyahecczet.

Oda volt aztán vagy hat hétig Pesten, azt hittük vissza se kerül többé. Gondoltuk: az anyja szolgálatot kapott odafönt, a gyereket meg kiadta valakinek tartani.

De bizony csak előkerült Jankó. Megfehéritette a pesti levegő, s igen le volt köszönve. Kérdjük tőle:

— Hát jó volt-e Pesten?

Rázta a fejét, hogy nem. Az oldalát szur-

kálták mindig és nem volt szabad szaladgálni.

Hanem gőzösen menni még mindig szeretett. Multkorába kijutott neki megint. Hogy nehéz az élet, hát mindenki gondolkozik, ha lehetne rajta valamit könnyíteni. Itt a mi Kánaánnak nevezett szép alföldünkön is szokás, hogy úgy néha összepakol egy néhány család, s megindul a világba szerencsét próbálni. Elmennek a hegyes, köves vidékre, bányák mellé, vagy megvesznek olcsó pénzen valami sovány rossz földet, abban a reményben, hátha addig kényeszerítik, míg terem nekik valamit.

Jankóék is a kivándorlók között voltak. Elláttuk Jankót jótanácsal, hogy ilyen becsületes, olyan szófogadó maradjon, hogy szeressen dolgozni stb. Ki is kisértük a kapuajtóig. Aztán nem volt nap, hogy ne emlegettük volna. Istenem, hátha ráomlik a bánya, vagy valami robbanás történik.

Pedig csak hazakerült megint, nem véz az el mint a rossz pénz és nem lehet rajta tudadni. Olyan füstszagu volt, még mintha az arca is kormos lett volna. Hasonlított valami kusza varjuhoz. Én Istenem, ha a varjut megtűrjük, ha úgy néha bizalmasan kerülgeti a házunk tájékát, miért ne tudnánk megtűrni ezután is a szegény Jankót?!

ről a határozat ellen alaki tekintetben fölhozott kifogások, a bemutatott tárgyatokkal igazolva nincsenek. A mi a határozat érdemleges részét illeti, a belügyminiszter kijelenti, hogy a fölülvizsgálatra magát hivatottnak nem tartotta; mert — szerinte — az érzelmi és bizalmi megnyilatkozásokra vonatkozó törvényhatósági határozatok, a természetüknél fogva épp úgy meg nem változtathatók, mint a bizalmatlansági kijelentések. Megjegyzi végül a miniszter, hogy a hasonló természetű föllebbezéseket, a múltban is ezen az elvi alapon intézték el.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 17.

Mint egy ősz patriarcha, úgy ült ma az elnöki székhelyen a nyolczvannegyves Madarász József. Még nem halt ki egészen a magyar parlamentből a tisztesség-érzet. Megmutatta, hogy nemcsak volt nagy a tisztelete elnöke iránt, hanem ma is az. Minden pártból egyaránt szinte áhitattal hallgatták az öreg urat és minden szavát úgy hallgatták, mintha kinyilatkoztatás lett volna.

Gyönyörű beszéddel nyitotta meg az elnök az ülést és sok megszívlelendőt mondott mindkét oldal számára. Az ülést oly biztonsággal és oly könnyedséggel vezette, mintha soha más mint elnök nem lett volna és mintha csak fél annyi esztendő nyomná vállát, mint a mennyit a Gondviselés már elérnie engedett. Még a csöngetyüre is alig volt szüksége; kezének egy-egy mozdulatával csillapította le a készülő kitöréseket. A házszabályok egy paragrafusát egyszer alkalmazta — egy ellenzékiével szemben.

»Ezt kell elnöknek választani!« — mondta az ellenzék és «Bizony Isten, nem volna rossz! Csak lehetne!» — mondták a kormánypárton.

Madarász tekintélyének és tapintatának köszönhető, hogy a Háznak ma méltóságához inkább illő, csendesebb napja volt. A kormánypárti agens provokateurok csendesen meghuzták magukat és így nem is eshetett nagyobb baj.

A továbbiakban adjuk az ülés lefolyásáról szóló tudósítást:

A harmadik elnök lemondása.

Molnár Antal jegyző: (Csenget. Felkiáltások a szélső baloldalon: Mi jogon! Halljuk! Halljuk! Zaj.)

Csávossy Béla háznap: Tisztelt Ház! Halljuk! Halljuk! Kötelességem bejelenteni, hogy az elnapolás ideje alatt Kardos Kálmán képviselőházi alelnök ur állásáról lemondott. Miután a képviselőház elnöke és másik alelnöke megelőzőleg szintén lemondottak állásukról, bekövetkezett azon körülmény, hogy a képviselő urak további tanácskozásait korelnök vezetésével folytatathatják. (Zaj.) Tudomásom szerint a képviselő urak közül a legidősebb Madarász József tisztelt képviselő ur, (Éljenzés.) feikérem ennél fogva Madarász József képviselő urat, hogy a korelnöki széket elfoglalni sziveskedjék. (Éljenzés.)

Endrey Gyula: Eljen Madarász polgártárs!

Polónyi Géza: Eljen az elnök polgártárs!

Madarász József (elfoglalja az elnöki széket): Az ülést megnyitom. A jegyzőkönyvet vezetni fogja Molnár Antal képviselő ur, a jobbról szóló kiadványokat gróf Esterházy Kálmán, a balról szóló kiadványokat Lakatos Miklós képviselő urak fogják jegyezni. Miután a múlt ülés jegyzőkönyve hitelesített, kérem, most legelőször a december 10-én

felolvasott, az országgyűlés máig elnapolt királyi leiratot olvassa fel jegyző ur.

Gróf Esterházy Kálmán jegyző: (Olvassa a királyi leiratot.)

Elnök: Ezen legmagasabb királyi leirat tudomásul vétetvén, az szintén ily közlés végett a főrendiházhoz fog átküldetni. Erre nézve majd a jegyzőkönyv hitelesítése meg fog történni.

Most bemutatom a tisztelt képviselőháznak Kardos Kálmán volt alelnök képviselő urnak lemondó levelét.

Molnár Antal jegyző: (Olvassa.)

Mélyen tisztelt képviselőház!

Politikai és közéleti terén töltött pályafutásom legnagyobb jutalmának tekintetem, midőn a képviselőház folyó évi október havában alelnöki tisztségre érdemesített.

Rövid ténykedés után súlyos betegség akadályozott és akadályoz még mai nap is, hogy ez állásomból kifolyó kötelességeket teljesíthessem.

Ily körülmények között kényszerítve vagyok alelnöki állásomtól megválni és arról lemondok.

Fogadja a tisztelt Ház soha sem muló hálám kifejezését kitüntetett bizalmáért

Kelt Hidason, 1898. évi december hó 14-én.

Kardos Kálmán.

Elnök: Ugy hiszem, a tisztelt Ház helyeslésével fogok találkozni, ha azt javaslom, hogy Kardos Kálmán képviselő urnak ezen az alelnöki tisztről lemondását tartalmazó levelét a Ház, betegsége folytán is, mély részvétellel veszi tudomásul és ezt jegyzőkönyvbe iktatja. (Általános helyeslés.)

A korelnök székfoglalója.

Most, mielőtt az előterjesztéseket és beadványokat megtenném, engedje meg a tisztelt Ház, hogy egy kérést intézzek a Ház összes tagjaihoz. (Halljuk!) Hazánk és nemzetünk története azt tanúsítja, hogy a nemzet mindenkor ragaszkodott országunk önállóságához, függetlenségéhez, (Éljenzés a szélsőbaloldalon) alkotmányos szabadságához (Ugy van! a szélsőbaloldalon) és az ezeket biztosító törvényes tisztelet (Általános helyeslés.) egyik legkiemelkedőbb tulajdonsága. Tanúsítja a történelem, hogy bárminő viszontagságok és szenvedések érték a nemzetet, kitartása, hazafiai buzgósa meghozták, hogy fejedelmével, a ki a nemzet természetét, jellemét, vágyait, óhajátait magáévá tette és a nemzettel magát azonosította, (Általános éljenzés.) mindenkor megtalálta az ország nyugalmát biztosító, a nemzet fenségét és a nép jólétét előmozdító törvények hozatalára a kellő alkalmat. (Általános helyeslés.) Megengedi a t. Ház, megengedik t. képviselőtársaim, t. polgártársaim, (Éljenzés a szélsőbaloldalon.) hogy azon reményben éljek, miként mindnyájan versenyezni kívánunk hazánknak ezen, őseinktől reánk szállott, szeplőtlen alkotmányos biztosítéka mellett.

Engedjék meg, hogy indokul ne a magam lelkéből, ne az én szivemből merítsek két rövid adatot, hanem egy történelmi adattal és egy törvénykönyvbe iktatott törvénnyel indokolhassam kérésemet. (Halljuk!)

Az egyik 1868-ban történt. Összehivatott az országgyűlés 1861-re április hó elejére és akkor az egybegyűlt képviselőház és a főrendek egyetértőleg arra kérték Ő Felségét, hogy miután az országgyűlés nincs még kiegészítve, s az összes képviselőknek a képviselőházba leendő megjelenésével és miután az 1847. VIII-ik törvénycikk 3-ik §-a által rendelt népképviselési rendszerű kormány nincs kinevezve: ezeket teljesítse Ő Felsége mielőbb és míg ezek nem teljesültek, addig az ország törvényhozása, sem a képviselőház, sem a főrendiház nem működ-

hetnek a törvény alapján. A sajnos események úgy hozták akkor, hogy négy hónapra e kérelmük után a törvényhozás tagjaihoz hire jött, augusztus hóban, hogy az országgyűlés fel fog oszlattatni. Akkor augusztus 21-én felállott a képviselőházban Deák Ferencz és egy óvást nyújtott be, a mely óvásban az volt, (Halljuk!) hogy ha az országgyűlés feloszlattatnék, akkor bármilyen cselekmény, mely a fenálló alkotmányos törvények és a törvényhozás beleegyezése nélkül történnék, törvénytelen és érvénytelen. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ezen óvást mind a képviselőház, mind a főrendiház egyértelműleg magukévé tették. A mire én helyezem a fősúlyt, az Deák Ferencz volt képviselőtársunk akkori indokolása, a melyet ezennel közölni kívánok a képviselőházzal. (Halljuk! Halljuk!) Nekünk — ugymond — egytellen fegyverünk a törvény és ügyünk igazsága. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbalon. Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Ezért a törvényre támaszkodva kell a hatalom fegyvererejével szembe szállani. Régi tanulság, de a történelem tanúságai szerint talán alig csalt tanúság, az hogy az igazságnak végre is győznie kell. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon. Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Zaj.) Kérem a képviselő urakat, legalább midőn az elnök egy nevezetes és mindnyájunk által tisztelt férfiú indoklására hivatkozik, ne tegyék lehetetlenné, hogy azt előadja. (Általános helyeslés.) A törvény azon biztosíték, a hol fegyveres erő nélkül a fegyveres erővel szemben megállhatunk. Teljesen azon meggyőződést táplálom keblemben, hogy az országgyűlésnek e részbeni megállapodását mind a törvényhatóságok ez országban, mind az egyes polgárok e hazában hiven követni fogják, azaz megmaradván a törvény alapján, ragaszkodunk a törvényhez és a törvénytől el nem távozzunk. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Jöjjön jobbról, jöjjön balról, a mi a törvény ellen van, azt sem nem helyeslik, sem nem követik. (Általános éljénk helyeslés.)

A második, a mire hivatkozom, (Halljuk! Halljuk!) az 1827-iki III. törvénycikkely, a mely itt van a törvénykönyvbe beiktatva diáknyelven, én magyarul fogom közölni s iparkodom teljes hűséggel előadni azt, a mi benne van. Szól ez az alaptörvényeknek szigorú fenntartásáról.

A törvény szavai ezek: (Olvassa.) Hogy a karok és rendeknek a múlt események folytán támadt aggodalmaik eloszlattassanak. Ő Felsége teljesen meggyőződve a felől, hogy a királynak és az országnak boldogsága a törvényeknek szigorú megtartásától és sértetlenségétől függ és ha bármilyen, akár a király, akár az ország jogaiból elvétenék, ez által a törvényeknek és az ország századok gyakorlata által megedzett törvényes rendszerének összege romboltatnék le, jószágosan méltóztatott kinyilvánítani, hogy legfőbb gondjai közé sorozza az országnak alkotmányos szabadságát megvédeni, megtartani, (Élénk helyeslés balról.) miként ezt hitleveli esküjével is megerősíti. (Zajos éljenzés a bal és szélső baloldalon.) és ezért az 1791. évi X., XII., XIX. t.-cikkelyeket is minden időben mind maga megtartja, mind azokat mások által is tartatja. (Zajos helyeslés és éljenzés a bal- és szélső baloldalon.)

Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Ezekkel indokolom azon kérésemet, legyenek szivesek őseink példájára alkotmányunk biztosítékait megvédeni, megőrizni, megtartani. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Versenyezzünk mindnyájan ebben, akkor helyre áll, akkor soha meg nem bomlik hazánknak, a törvényhozásnak, sem pe-

dig a törvényeknek tekintélye. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Kérvén tehát e részbeni támogatását képviselőtársaimnak, most folytatom a beadványok bemutatását. (Hosszautartó zajos éljenzés és taps belfelől.)

Elnöki jelentések.

Gyászjelentést kell tennem a képviselőháznak. Halassy Gyula 1869. óta a képviselőháznak általunk ismert, tisztelt, érdemes tagja, legközelebb a függő adósságot ellenőrző bizottságnak volt elnöke, meghalt. Ugy hiszem, a Ház helyesléssel találkozom, midőn indítványozom, hogy iktattassék jegyzőkönyvbe a képviselőháznak Halassy halála fölött őszintén érzett fájdalom. (Általános helyeslés.)

Ezután pedig kérem, hatalmazza fel a tisztelt Ház az elnökséget, hogy az új választás iránt a kellő intézkedéseket teghesse.

Bemutatom a miniszterelnök ur átiratát, a melyben közli a tisztelt Házzal, hogy Ő Felseje Josipovich Imre volt horvát-szlavon-dalmátországi tárczanélküli miniszter urat hivatalától felmentvén, helyébe Cseh Ervint nevezte ki. (Helyeslés a jobboldalon.) Tudomásul vétetik. (Felkiáltások a baloldalon: Éljen Josipovich.)

Mint bizottsági tagsági tagságokról lemondást vagyok köteles a képviselőháznak bejelenteni, hogy Leidenfrost László, gróf Serényi Béla és gróf, Pejacsevich Arthur képviselő urak lemondottak a földművelésügyi bizottsági tagságokról. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon) gróf Batthyány Lajos pedig lemondott a közigazgatási bizottsági tagságról. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ezek, úgy hiszem, tudomásul vétetnek.

Bemutatom most a képviselőháznak a szűnet alatt beérkezett kérvények tömegét, a melyekre nézve kérem a képviselőháznak egyik jegyzőjét, hogy azokat a képviselőházzal közölni sziveskedjék. (Halljuk! Halljuk!)

Gróf Esterházy Kálmán jegyző: (Olvassa.) Bemutatom: Arad szab. kir. város közönségének feliratát, a városok fogyasztási adó trmészetű jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslat ellen.

Arad város közönségének feliratát, az anarchisták ellen.

Hántvármegye közönségének feliratát, a katonai gyakorlatok megtartási ideje tárgyában.

Szepesvármegye közönségének feliratát a kóbor cigányok letelepítése iránt,

Bács-Bodrogh-, Sáros-, Szepes- és Komárom vármegyék közönségének feliratát a képviselőház nyugodt tanácskozási rendjének helyreállítása tárgyában. (Helyeslés a jobboldalon. Mozgás balfelől.)

Kisbér és Hántó községek lakosainak Molnár János, Töttös község lakosainak Brázay Kálmán képviselő által beadott kérvényét a gazdasági és erkölcsi bajok orvoslása iránt.

Német-Genes község lakosainak Major Ferenc képviselő által beadott kérvényét a földadó leszállítása és tüzsedadó behozatala iránt. (Helyeslés balfelől.)

Kriva, Érsekújvár, Szomád, Pudmericz, Eördög, Szent-Mihály, Vág-Selye, Szakacsán, Lopassó, Kovarcz községek lakosainak Molnár János,

Temerin, Liptó-Tepla, Valaszka-Bella, Viszolah, Föth, Modró, Sztrecsnó, Alsó-Kubin, Ecsér, Szucsány, Farnad, Pruszká, Ledecz, Drahóczi, Vas-Kéthely községek lakosainak Major Ferenc,

Pruzszina, Komjáthna, Galgócz, Namsova, Foktő, Csanád, Apácza, Iboly-Galsa községek lakosainak Buzáth Ferenc,

Stepano, Csepel, Osgyán, Domanizs, Dunapataj, Szolotist; Zákopcsa községek lakosainak Mócsy Antal.

Tolnamegyer, Bajcs, Vajk, Vogyerád, Loncsár, Hesztole községek lakosainak Rakovszky István,

Prodmér, Novák, Madunenz, Köbölkut, Jovánca és Kardoskéd község lakosainak Farkas József képviselő által beadott kérvényeit, a Tisza Kálmán-féle javaslat ellen. (Helyeslés és éljenzés a baloldalon.)

Rakovszky István: Kérvén az egyik kérvény felolvasását. (Mozgás és felkiáltások a jobboldalon: Nem szabad! A házszabály tiltja! Nem lehet! Zaj.)

Elnök: Tisztelt Ház! A 191. §. világosan elrendeli, hogy a kérvények a Ház elnöke által felolvasatlanul kiadatnak a kérvényi bizottságnak. (Helyeslés a jobboldalon.) Eszerint ezen kérvények

ki fognak adni a kérvényi bizottságnak. (Általános helyeslés.)

Következik az indítvány és interpellációs könyvekbe bejegyzettek felolvasása.

Gróf Esterházy Kálmán jegyző: Jelentem a tisztelt Háznak, hogy az indítvány könyvbe újabb bejegyzés nem történt.

Az interpellációs könyvben a következő bejegyzések vannak: Deczember 10-én Kálmán Károly: a nyirbátori vásártartás ügyében a belügyi és kereskedelmi miniszterhez; deczember 10-én Szalay Károly kinevezések tárgyában az igazságügyminiszterhez; Szluha István: Pakson szőlődézsma váltásra törvényellenesen lefoglalt ingóságok tárgyában a pénzügyminiszterhez; deczember 10-én: Sima Ferenc: A Tisza-féle törvényjavaslatl szemben Szentestre küldött távirat visszatartása miatt a kereskedelemügyi miniszterhez; deczember 16-án Rakovszky István: A kérvényezési jog megsértése miatt a belügyminiszterhez; deczember 17-én Bolgár Ferenc: A borhamisítás ügyében a belügyminiszterhez.

Elnök: A bejegyzett képviselő urak az ülés végén megfognak tenni interpellációjukat.

A hétfői ülés tárgya.

Most azon javaslattal lépek a tisztelt Ház elé, hogy méltóztassék az interpellációk meghallgatása előtt a következő ülés idejét és az arra kitűzendő napirendet meghatározni. (Halljuk! Halljuk!)

Javaslatom a következő: (Halljuk! Halljuk!) Méltóztassanak a t. Ház ülését hétfőn délelőtt 10 órára kitűzni, a melynek tárgya lenne az elnök-választása idejének megállapítása. (Általános helyeslés.) Elfogadja a Ház? (Igen!) Tehát kimondom, hogy ez a Háznak határozata.

Ezután az interpellációkra került a sor.

Interpellációk.

Kálmán Károly azzal kezdi, hogy: Ez az ex-lex — liberalis kormány. — — ami viharos derűséget keltett. A jobboldal kifelé tódul, ami a baloldalon gunyos kiáltásokra ad alkalmat.

— Kálmán megvetőleg szól:

— Hadd menjenek, az ő helyük kinn van. (Zajos derűség.) Elmondja azután, hogy keserves panasszal, express levélben fordult Szabolcsmege Nyirbátor községe a kereskedelmi miniszterhez azért, hogy a Boldogságos Szűz fogantatása napján vásárt tartottak. De nem történt még semmi intézkedés. A Jom-kipur ünnep elől még a hadsereg is megfutott (Derűtség), a zsidó katonáknak meg kellett engedni, hogy a Jom-kipurt ünnepelhessék.

Közbeszólások balról: Magyarázd meg, nem értik, mi az a Jom-kipur.

Kálmán Károly: Dehogy nem értik! Hiszen ünnepük. (Viharos derűtség.) Ez az ex-lex kormány vetemedhetik csak arra, hogy egy ily nagy ünnepet megszenteltelenszen. Akik ezt teszik, azokat ki kell hordatni az ország határán túl, messze, messze, követ a nyakába, bele a Fekete tenger fenekére. (Nagy derűség.) Végül beterjeszti interpellációját.

Szalay Károly: Interpellálja az igazságügy minisztert, hogy igaz-e, hogy a legutóbbi évek alatt kinevezett törvényszéki elnököktől okiratba foglalt nyilatkozat vétetetik, a kinevezés előtt, melyben az elnökjelölt arra kötelezi magát, hogy ha elnöki működése a miniszternek bármely okból tetszeni nem fog, azonnal joga lenne a miniszternek őt bármely miniszter által választandó kir. táblához bíró képen berendelni.

Erdély Sándor igazságügyminiszter feleli, hogy nem lévén a ház teljesen megalakulva, nem felelhet, de annyit előre is kijelent, hogy az egészről egy szó sem igaz.

Szalay néhány szóval felel.

Szluha István a szőlődézsma-váltás ügyében interpellálja a pénzügyminisztert.

Sima Ferenc az iránt interpellálta a keresk. minisztert, hogy a lex Tiszának nyilvánosságra jutása után, Szentestre pártja elnökhöz táviratot intézett, melyben felhívja figyelmét arra, hogy ez a nemzetet forradalomba kergeti és a párt legyen készen a haza védelmére. Ezt a táviratot Budapesten visszatartották. Kérde, van-e erre valami titkos rendelet, úgy micsoda jogon tették ezt? El akarja-e rendelni a büntetővizsgálatot? Hozzá teszi még, hogy ha tán a forradalom szó miatt történt,

akkor Budapesten a lex-Tisza közzététele után minden lapot konfiskálni kellett volna, mert mindegyikben sűrűn volt e kifejezés.

A belügyminiszter rendreutasítása.

Rakovszky István a saját megyéjébeli körjegyzői basáskodások miatt interpellál.

Perczel miniszter egyszer közbeszól: Ez rágalom!

Rakovszky: Ön a rágalmazó!

Madarász korelnök: Felkérem egy a közbeszóló miniszter urat, mint a képviselő urakat, hogy a parlamenti illedelmet tartsák meg. (Viharos tetszés balon.) A házszabályok tiltják a helytelenítést, ezt be kell tartani. A helyeslést pedig — amit nem tiltanak — én kérem, hogy hagyják el.

Végül Bolgár interpellált újabb borhamisítások ügyében.

Madarász felolvastatta a jegyzőkönyvet, Polónyi egy kisdud házszabály-felszólalása után az elnök az ülést orkászserű éljenzésben bekezeszti.

A helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, decz 17.

A mai képviselőházi üléstől sokat vártunk, a többek között azt, hogy az utcára, közgyűlési termekbe, kávéházakba s más nyilvános helyre az elnapolás által kiszorított politikát ismét visszafogadja illő helyére, a képviselőházi ülés terembe.

Mindez azonban nem történt meg ez ideig s az utca ezután is csak figyel, hogy az ügyben megtalálja a biztos utat, a közgyűlési terem gyártja az üdvözlő feliratokat s a megrovó czédulákat, melyek az eddig szeretve tisztelt képviselőnek küldetnek fel, a kávéház pedig gyártja a szenzációsabbnál-szenzációsabb politikai fordulatokat.

Hogy miképen lesz ebből a kibontakozás, azt most már éppenséggel nem tudhatjuk s egyhamar nem is remélhetünk olyasfélét.

Az ügyekben mindenesetre lényeges változás állana be az esetre, ha a kilépettek elhatároznák magukat valamire, értve ezalatt egy határozott pártállást, mely nélkül kilépésük hiába való lenne. Az egész magyar politikai világ tehát most az Andrássyak felé tekint s tőlük várja a jelt, mely a magyar politikai életet az általános sülyedéstől megváltja s lerombolva földig a magyar alkotmány-nak füttyölök pártját, fölötte a magyar parlamentarismust eddig még nem látott fényébe ismét visszaállítaná.

A főrendiház ülése.

Budapest, decz. 17. (S. tud. táv.) A főrendiház ma délután tartotta meg ülését, melyen gróf Károlyi Tíbor főrendiházi elnök elnökölt.

Először felolvasták a kir. kéziratot, mely után Császkva érsek kérte az elnököt, hogy újévkor tolmácsolja a királynál a főrendiház jókívánságát.

Az elnök tudomásul veszi a főrendek kívánalmait s az ülést berekeszti.

Újabb kilépés.

Budapest, decz. 17. (Saját tud. táv.) A főrendiházban megkezdődött kilépéseket, politikai körökben úgy hiszik, hogy igen sok fogja követni. Ma ismét egy főrend: gróf Andrássy Géza lépett ki a szabadelvű klubból.

Andrássy Gyula gróf a választókhöz.

Budapest, decz. 17. (Saj. tud. táv.) Andrássy Gyula gróf levelet intézett választóihoz, melyben eljárása felől menti magát. A levél tartalma nagy önértetre vall, különösen azon részében, melyben br. *Bánffy* miniszterelnöknek a szabadelvű eszmékhez való viszonyát rajzolja meg.

Alternatívát lát a jelen politikai helyzetben. *Bánffy* br. veszélyes az alkotmányra, tehát vagy *Bánffy*, vagy az alkotmány, de sőt kijelenti, hogy *Bánffy* br. *miniszterelnöknek menni kell*, mintsem, hogy az alkotmány megsemmisüljön.

Elnökválasztás kérdése.

Budapest, decz. 17. (Saj. tud. táv.) Mig az ellenzék nagyban készülődik arra, hogy az elnökválasztás idejét legalább 2 héttel eltolja, addig a szabadelvűpárt azt hiszi, hogy az elnökválasztás már csüörtökön megejthető lesz. Ellenzéki körökben ezt szinte lehetetlennek tartják s némely pártkörben derűtséggel fogadták a hírt.

A kormány terve azon esetre, ha az elnökválasztás megejthetik, a provizorium javaslatát nyomban benyújtani.

A Bazár-szoros kiszélesítése.

— Jóváhagyta a kisajátítást a miniszter. —

A Bazár-szoros kibővítése folytán kisajátítandó Weiszlovits és Mayr házak ügyében már döntött a miniszter.

A kisajátítási bizottság megállapodása ellen tudvalevőleg úgy *Weiszlovits* Adolf, valamint *Mayr* Sándor felebbezést adtak be s több okból kifogásolták a kisajátítás keresztülvitelét.

A miniszter a felebbezések elutasításával a kisajátítási tervezetet jóváhagyta s elrendelte, hogy a házak és telkek becsértékének megállapítása végett haladék nélkül tegyék át az illetékes birtok bíróságához.

Most már nincs egyéb hátra, mint gondoskodni pénzről, hogy ha fizetésre kerül a sor, ne érje kellemetlen meglepetés a várost s nehogy esetleg akkor hamarjában bármily kedvezőtlen feltételek mellett belemenjünk egy kölcsönbe.

A kisajátítási bizottság elég tisztességes árat állapított meg az egyes házak után, azonban előre még sejteni sem lehet, hogy milyen összeget állapít meg a bíróság.

A bizottság által megállapított összegek a következők:

May Sándornak apácza-utczai házáért 27049 frt 04 kr, Mayr Sándornak a fő-utczai házáért 102,187 frt 43 kr.

Weiszlovits Adolf házáért 67.815 frt 20 kr.

Hillinger Lipót házáért 78,000 frt,

Tóth Ferencz házáért 70,000 frt.

A kereskedelmi miniszter az alább egész terjedelmében közölt határozatát *Száhländer* Károlyhoz, mint a kisajátítási bizottság elnökéhez czimezve, azzal küldte le Nagyvárad városához, hogy azt mielőbb kézbesítse *Száhländer* Károlynak.

A miniszter leirata a következő:

A nagyvárad Bazár-szoros kiszélesítése, a Posta-utca kinyitása és a Bémer-tér rendezése céljából szükséges *Mayr* Sándor illetve *Weiszlovits* Adolf és neje tulajdonát képező, a nagyvárad telekjegyzőkönyvben 495 telekjegyzőkönyve 775 és 776 helyrajzi, illetve 2824 telek-

jegyzőkönyvi, 777 helyrajzi számok alatt felvett ingatlanok kisajátítási tervének megállapítása tárgyában folyó évi október hó 1-én 18893 sz. alatt kelt felterjesztésére értesitem elnök urat, hogy a közigazgatási bizottság elnöke részéről kiküldött kisajátítási bizottság által f. évi szeptember hó 28-án megtartott tárgyalás alkalmával hozott határozatot, mely szerint a bemutatott kisajátítási terv megállapítottik azon módosítással, hogy a *Weiszlovits* Adolf és neje tulajdonát képező beltelkek területe a bizottság tagjai által a helyszínen eszközölt felmérés eredményéhez képest 317,49 □ ölben lett megállapítva, a kártalanítási igényre, s a kártalanítási árra nézve pedig a felek az illetékes bírósághoz, illetve a törvény által előírt kártalanítási eljárásra utasítottak, a kisajátítást szenvedők jogi képviselői által beadott felebbezés következtében az 1881 évi XLI. t. cz. 39 §-a értelmében felülvizsgálat alá vettem.

Ennek eredményéhez képest a kisajátítási terv megállapítására *kiküldött bizottság idézett határozatát — a felebbezések elutasításával — az alábbi indokokból helyben hagyva, a kisajátítási tervet megállapítottnak jelentem ki*, megjegyezvén, hogy az összeírásokban a 777. h. sz. alatt felvett ingatlan térfogata ezen határozatomra való hivatkozással 317,49 □-öl területre helyesbitendő:

Felhívom elnök urat, hogy a tervezetet az idézett törvény 40. §-a értelmében záradékolva, az összes tárgyalási iratokkal együtt az illetékes birtok-bírósághoz haladék nélkül tegye át.

Meg volt állapítandó a kisajátítási terv, mert a város főutvonala a Bazár-épület előtti szűk része miatt a modern igények kívánta közlekedési eszközökre be nem rendezhető, de sőt közönséges kocsis forgalomra is teljesen alkalmatlan és kétségtelen, hogy *a villamos vasútvonal lefektetése a forgalom megoszlását s ez ismét párhuzamos utca nyitását igényli*, továbbá a Posta-utca megnyitása, eltekintve szépészeti és közlekedési követelményektől, az ottani lakosok jogos igényét képezi, minék természetes folyamánya a város tulajdonát képező *Sáfrád*-ház lebontása és a Bémer-tér rendezése és kibővítése.

A direct cél tehát a közlekedésmegkönnyítése.

Az új Bazár épület emelése, színház elhelyezése, egyes kisebb telkek részeknek eladása már csak mint következmények részben pedig mint kiviteli eszközök jelentkeznek:

Mert továbbá *Weiszlovits* Adolf és neje felfolyamodásukban felhozott azon indok, hogy a város a kisajátítási jog kérelmezésével az utca és köztér rendezését hamis ürügyül csupán azért használta, hogy a törvényt megkerülve jogot nyerjen oly ingatlanok kisajátítására, a melyek a színházi és egy jövedelmező bérház építésére alkalmasak, *igazoltnak nem tekinthető*, s annak elbírálása, hogy a kisajátítási jog törvényes alapon adatott-e meg, a kisajátítási terv megállapítására vonatkozó határozat keretébe nem tartozik.

A felebbezőknek a tárgyalás során előadott azon nyilatkozatára, hogy a város közönségének 153/11197 sz. határozata, melyben a város közönsége utca szélesítés és térrendezés céljából kért kisajátítási jogot, nem felel meg a valóságnak, mert a városnak ott tényleg szüksége nincs, — megjegyzem, hogy a Bémer tér rendezése tárgyában bemutatott szabályozási terv összességében, ha a szabályozási illetve rendezési munkálat keresztül vitetik, úgy a közforgalmi és közlekedési igényeket minden tekintetben ki fogja elégíteni, a terv keresztülvitele pedig csak úgy lehetséges, ha az a jóváhagyott program szerint foganatosítottatik.

Arra vonatkozólag, hogy a kisajátítási tervrajzból nem tűnik ki a kisajátítandó-terület, megjegyzem, hogy az 1881. évi XLI. t.-cz. 14. §-a értelmében a kisajátítandó területen levő épület vízmű vagy mástartozék nem részletben, hanem mindig *egészben* tárgya a kisajátításnak, minthogy a város az egész területet kívánta kisajátítani, részleteket nem tüntetett fel.

Weiszlovits Adolf és nejének azon kifogása, hogy a tényleges terület a rajzban kitüntetett területtel nem egyező orvoslást nyert azáltal,

hogy a kisajátítási eljárás foganatosítására kiküldött bizottság a területet megfelelően helyesbitette, a mely térfogat ellen a felfolyamodásban kifogással nem élnek.

Végül *Weiszlovits* Adolf és neje felfolyamodásában előadottakra még megjegyzem a következőket:

Azon kérdés eldöntésére, hogy a szabályozási tervbe feltüntetett Fő-utczával (Bazárszoros) párhuzamosan létesítendő utczák közforgalmi szempontból szükségesek-e? felebbezők nem jogosultak. Erre vonatkozólag a város közönsége közgyűléseinek kormányhatósági jóváhagyást nyert határozata a döntő.

Hogy a szomszédos *Tóth* Ferencz és neje tulajdonát képező 5 és 6 sor számú ház magasabb árral becsültetett, oka csak az lehet, hogy a beltelkek együtt 1023,2 □-öl kiterjedésű, míg a *Weiszlovits* Adolf és neje tulajdonát képező 3 sor számú telkek csak 317,49 □-öl. Ezen kérdés különben is a kisajátítási eljárás keretébe tartozik.

A kisajátítási összeírásra vonatkozólag felhozott hiány orvosolva van, mert jelenleg a becsár be van írva.

A mi azon kifogást illeti, hogy a telken levő egyes építmények a kért pavillon stb. a tervrajzban nincsenek feltüntetve, megjegyzem, hogy előre láthatólag a becslevélben a felsorolt kis pavillon stb. ára fel lesz sorolva, a mennyiben pedig nincsen a bírói kártalanítási eljárás során a vagyoni sérelem orvosolva, megkísérlelhető lesz.

Mindezek után a felfolyamodások elutasításával a kisajátítási eljárás foganatosítása során megállapított kisajátítási tervezetet érvényre kellett emelnem.

A fentidézett felterjesztése mellékleteit visszaküldöm azzal, hogy jelen rendeletmről feleket szokott módon értesitse.

Budapest, 1898. decz. hó 14-én.

Br. *Dániel*, s. k.

A joghallgatók felolvasója.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia polgárai által segélyegyletük javára rendezett felolvasó estély nagy sikerrel s diszes előkelő közönség jelenlétében ment végbe a ker. Csarnok nagytermében.

Az elnöki megnyitó különösen hangsúlyozta azon urhölgyek érdemét, kik az estélyen való közreműködésüket felajánlották. Es méltán. Az összes szereplők különben kitenni igyekeztek magukért és ezért a felolvasó estély magas niveau-ju volt s méltó teljesen a nagyvárad művelt közönséghez.

Elsőnek *Tóth* Margit urhölgy lépett az emelvényre s Mendelssohn »Capriccio Brillant« című darabját adta elő zongorán. Az érzelmes s mélyen átértett játékban volt alkalma a közönségnek gyönyörködhetni

Damjanovich Miklós szerelmi költeményeit *Fráter* Pál II. éves joghallgató olvasta fel. A közönség tapssal honorálta; az ügyes költemények szerzőjét mindenáron a lámpák elé akarta szólítani. Azonban mindhiába.

Eleméry Klára urhölgy Schubert Bűvös Vadász-ából énekelt el egyes áriákat s daczára Schubert nehéz compositióinak, mely egy-egy gyakorlott énekesnőnek is nagy feladat. Igen szépen énekelt. *Eleméry* Irma urhölgy pedig zongorán kísérte énekét. A két szereplő urhölgyet a közönség zajosan megéljenezte szép játékkukért s énekszámukat többször megisméltette.

Ezután *Knapp* Lajos I. éves joghallgató szavaltta el *Endrődi* Sándor »Visszavárlak« című költeményét nagy hatás mellett.

Az estélynek mégis a piéce, de resistance volt *Bárdos* Ödön II. éves joghallgató hegedűjátéka és azt hisszük, hogy a többi szereplők ezen kitételünkért nem fognak ránk nehezeltetni. Az előadott zeneszám *Hubay*: »Jelenetek a

csárdából* című műve volt, oly nagy művészettel, virtuozitással eljátszva, hogy e tekintetben a hallgatóság osztatlan elismerését vívta ki. A hegedű virtuózt a közönség frenetikusán megéljenezte s megismételtette játékát, amikor ismét magyar nótákban volt alkalma a közönségnek gyönyörködni.

A jeles hegedű játékost zongorán *Vo-mácska* József zenetanár kísérte.

Végezetül *Papp* János olvasta fel »Mese-című ügyes humoreszkjét, mely hangos derültséget keltett a közönség soraiban.

Előfizetési felhívás.

Néhány nap múlva pályafutásának **ötödik** esztendejébe lép a „*Tiszántúl*“.

Nem nagy idő, de annyit mindenestre jelent, hogy lapunk ez idő alatt meggyökerezett, megizmosodott, a közönség támogatása szavának súlyt, tekintélyt szerzett s nem csekély befolyást a társadalom minden rétegében.

Es ezt főleg független, pártoktól, érdekköröktől és klikkektől nem befolyásolt politikájának és annak a magatartásának köszönhetően lapunk, hogy személyeskedést nem űzve, szenzációt nem hajhászva, senkit nem sértve iparkodik szolgálni minden téren az ország, a város igazi javát s előmozdítani a társadalom s a polgárság igazi érdekeit.

Ez lesz vezérelvünk a jövőben is. A politikai kérdésekben függetlenül mondjuk ki őszinte véleményünket, melynek iránya a magyar haza boldogulása és szent hitünk igazainak védelme s. t. b.

A társadalmi béke megóvására törekedni mindenkor egyik leg-nemesebb feladatunk lesz.

Városi ügyekben a város és a polgárok javainak előmozdítására szenteljük munkálkodásunkat.

Közgazdasági ügyekben az agrár-irány hiveinek valljuk magunkat. A kiscgazdák, iparosok és munkások jogaiért, érdekeiért készségesen szállunk sikra.

Fővárosi tudósításunk úgy van szervezve, hogy bármely vidéki lappal bátran kiállja a versenyt. Országgyűlési rovataink bő és tárgyilagoss.

Szépirodalmi rovatunkban ki-

váló gondot fordítunk arra, hogy a jóízű és erkölcs ápolója legyen.

Ajándékokat nem ígérhetünk előfizetőinknek, de ígérünk jó, tartalmas lapot.

Ujévkor belépő előfizetőinknek mártól kezdve készségesen küldjük a lapot.

Lapunk egyik legolcsóbb vidéki politikai napilap.

Az előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóniv.-ből átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyed évre 2 forint.	Negyed évre 2 frt 50.

Vidékre:

Egy évre 12 forint.	Negyed évre 3 forint.
----------------------------	------------------------------

A „TISZÁNTÚL“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

- Decz. 18. A díjnok egyet közgyűlése d. u. 3 órakor a megyei árvaszék tanácstermében.
 Decz. 18. A Gyermekbarát Egyesület közgyűlése.
 Decz. 19. *Recht* Sándor hangversenye a Fekete Sas nagytermében.
 Decz. 20. Képviselő beszámoló a Fekete Sas nagytermében d. e. 11 órakor.
 Decz. 21. Biharvármegye közgyűlése.
 Decz. 21. A bihari gazd. egyet ülése d. u. 3 órakor.
 Decz. 26. »University extension« a jogakadémia dísztermében este 5-7-ig.
 Decz. 26. Az iparosok színelőadása az Apolló épületben.
 Decz. 27. A nyugdíjbizottság ülése a városházán d. u. 3 órakor.
 Decz. 27. Az esküdtek kisorsolása.

* **A megyei szabadelvűpárt értekezlete.** A biharmegyei szabadelvűpárt holnap, hétfőn délután 4 órakor értekezletet tart az alispán hivatalos helyiségében. Ez alkalommal megbeszéljük, hogy miként vegyen részt a megyei szabadelvűpárt Tiszá Kálmán kedden tartandó nagyváradi beszámolóján s miként ünnepelje a mameluk tábor az ex-lex dícső vitézét. — Együttal megbeszéljük a szerdai megyegyűlés fontosabb tárgyait.

* **Ülés a városházán.** Nagyváradi város szépművészeti és közlekedési szakbizottsága deczember 20-án délután 3 órakor ülést tart.

* **Beöthy Andor arcképe.** Kegyeletes szép ünnepély lesz szerdán, az évnegyedes megye gyűlés napján Biharvármegye székházának dísztermében. Beél község kezdeményezésére tudvalevőleg a vármegye községei megrendelték a megye boldog emlékü volt alispánjának: néhai *Beöthy* Andornak arcképét a közgyűlési terem számára, hogy megörökítve legyen ott, ahol közreműködött hosszú ideig a vármegye javára. A kép árát a községek és magánosok rakták össze. Akik látták a szép képet, azt mondják, hogy kitűnő munka és élethűen adja vissza az elhunyt alispán magyaros vonásait. Szerdán, decz. 21-én fogják a közgyűlés keretében leleplezni s valószínűleg *Örley* Kálmán orsz. képviselő fogja tartani az ünnepi szónoklatot.

* **Közérdekű adatok egy szakfelolvasásból.** Érdekes szakfelolvasást tartott az este *Debreczy Imre* posta felügyelő. A felolvasás meghallgatására összegyűltek a nagyváradi összes hivatalok postatisztjei. A nagyérdékű felolvasásból kivesszünk néhány adatot, mely élénk világot vet nemcsak Nagyváradi távirat forgalmának óriási emelkedésére, hanem magának Nagyváradi városának is fejlődésére, iparának és kereskedelmének gyors haladására. A felolvasás

foglalkozik a táviró-gépek fejlődésével; a személyzeti viszonyokkal; egy statisztikát közöl, mely összehasonlítást tesz az 1886-iki és az 1897-iki távirat forgalom között. E szerint: 1886-ban Nagyváradnak *egyellenegy* távirat hivatala volt, hol abban az évben 25.370 darab távirat lett feladva, míg 1897-ben csak a nagyváradi városi (főtávirat) hivatalnál 35.393 darab lett feladva, tehát egy évtized alatt 10.000-el emelkedett a feladás. — Közvetített más állomásoknak. Nagyváradi 1886-ban 67.388 dbot, 1897-ben 181.678 darabot; egy tized alatt tehát *megháromszorosodott*. 1886-ban volt 9 vonal, 1897-ben 15. — Daczára, hogy a távirat forgalom óriási módon emelkedett, a személyzetet mégis csak alig emelték. 1886-ban dolgozott a táviradán 8 egyén, 1897-ben csak 12. Ez a két szám mutatja leginkább mennyire túl vannak terhelve a távirászok. A felolvasás többi része foglalkozik a tisztviselők kiképzésével, valamint a vonalvizsgálattal. A kellemes modorban előadott felolvasást élénken megéljenezték.

* **Körorvos Pecze-Szőllősn.** Már sokszor irtunk az ellen a törvénytelen állapot ellen, hogy a pecze-szt. mártóni orvosi kör orvosa nem a kör területén, lakik, hanem különös protekció révén Nagyváradon, s így a körnek csak a kiadások tekintetében van orvosa. Eddig az volt a kifogás, hogy nincs a kör községeiben az orvosnak alkalmas lakás. Pecze-Szőllős nagy költséggel s költsön vett pénzzel megfelelő épületet emeltetett orvosi lakásul, de az illető orvos azért továbbra is Nagyváradon lakott. Mint értesülünk Biharvármegye közigazgatási bizottsága végre igazságosan döntött a kérdésben. Az alispáni határozat megváltoztatásával akként határozott, hogy a körorvosi, kör székhelyét Pecze-Szőllősrre visszahelyezte, mert az 1896. évi alispáni határozatnak az az indoka, hogy a körorvos Pecze-Szőllősn lakást nem kap, — eiesett a község azon egyszerű tényével, hogy alkalmas lakásról gondoskodott.

* **A sakkverseny eredménye.** A sakkverseny ügyében kiküldött jury tegnap délután 5 órakor tartotta utolsó ülését, melyen a verseny végleges eredménye határozatott meg. Jelen voltak Szász Ágoston elnöke alatt: *Beöthy* László dr és *Hoványi* Gyula dr. jurytagok és *Gesztesi* Ödön tornavezető mint jegyző, e szerint az I. sz. első díjat 20 koronás aranyat és 1898-99 évre a kör bajnoki címét *Niedermann* Antal nyertes 20¹/₂ egységgel, a második díjat 10 koronás aranyat *Madarassy* Elek 19 egységgel. A harmadik díjat, minthogy *Gábel* Jakab és *Adorján* Emil le nem játszották a kitűzött matchet, a jury a díjat — egy I. oszt. elismerő oklevelet — azon indokból, hogy egyik fél sem tett óvást, továbbá a nagyobb díj, illetve az erősebb fél megállapítható nem volt és a díj oszthatatlan, nem adta ki. I. oszt. játékosok lettek és erről igazolványt kapnak: *Gábel* Jakab, *Hegyesi* Pál, *László* Sándor, *Adorján* Emil. A II. osztály első díjéért *Orosz* Samu és *Kuzecska* István 3 partiból álló döntő matchet váltottak s melyből *Orosz* Samu nyert 2-0-t. *Huzecska* István egyet s így első díj kapja az első díjat 10 koronás aranyat, utóbbi a második egy diszaktáblát figurákkal. A III. díjat egy II. oszt. elismerő oklevelet, mely *Fenyves* Jenő *Fanta* Adolf és *Máthé* László között egyenlő eredmény folytán vitás volt, és le nem játszott a matche, a jury ugyaozon indokból, mint az I. osztályban visszatartotta. II. oszt. játékosok lettek és erről igazolványt kapnak: *Domokos* Andor, *Fanta* László. A III. osztály első díjat egy diszes saktáblát *Kun* Ferencz viszi 7¹/₂ egységgel, a második díjat pedig egy értékes sakkönyvet *Racsek* József 7 egységgel, a III. díjat egy III. oszt. elismerő oklevelet, melyért *Tislarits* Károlynak és *Dexner* Vilmosnak kellett volna mérkőzniök s ez meg nem történt, a jury nem adta ki. A díjak ünnepélyes kiosztása ma délután 5 órakor meggyébe a sakkörben.

* **Athelyezett katona-orvosok.** A közös hadsereg tartalékából a honvédség tartalékába is sok segédorvost és segéd orvos helyettes-

helyeztek át. A többek között: dr. *Borsos* Béla segédorvost a 7. sz. hadtest tüzérezredtől a nagyváradai 4. honvédegyalozezred tartalékába; — dr. *Popovits* Miklós segédorvost a 37. József ezred tartalékából a 4. honvéd gyalozezred tartalékába; — dr. *Barta* Béla segédorvos helyettes a 7. huszárezred tartalékából a budapesti 1 honvéd huszárezred tartalékába és végül dr. *Szöllőssi* Ernő segédorvos helyettes a 19. sz. hadosztály tartalékából a debreczeni 3. honvéd gyalozezred tartalékába helyezték át.

* **Szerkesztő-változás.** A »Nagyváradai Napló« szerkesztését *Lovassy* Andor volt fővárosi hírlapíró vette át.

* **Deficit az ügyészségnél.** E cím alatt két nappal ezelőtt közölt ujdomságunkra dr. *Perjéssy* Mihály urtól egy nyilatkozatot vetünk. Az alábbiakban közöljük azt egész terjedelmében, csak kettőt jegyzünk meg. Egyik az, hogy egész téves mégsem volt információnk, mert az általány tényleg fogytán van. Másik pedig, hogy ezért mi sem az ügyész, sem az elnök urat nem hibáztattuk, sőt kiemeltük, hogy idejében megtették a szükséges lépéseket. A kir. ügyész ur nyilatkozata a következő:

»E lap 289. számában »Deficit az ügyészségnél« közlemény jelent meg, amelynek egyes állításai a valóságnak meg nem felelnek és valószínűleg téves információ alapultak.

A valóság érdekében kötelességemnek tartom tehát — mint e kérdésben legilletékesebb egyén — azokat helyre igazítani. A való csak az, hogy az előirányzott általány összeg fogyatékán van, amint az a legjobb akarat mellett is elő szokott fordulni, különösen az oly esetekben, mint a milyen a jelenlegi is, a midőn t. i. a kiadások a megelőző éveiket jóval túl haladták.

E miatt a kir. ügyész *ujabb összeg kintalványozását kérte*

De valótlán első sorban az, hogy ezt *hetekkel ezelőtt* kérte volna, erre még akkor nem is volt szükség, még valótlánabb az, hogy a törvényszék elnöke akár a sajátjából, akár hivatalos pénzből előirítottak 200 frtot kölcsönzött volna. Végül az sem való, hogy egy tanunak 3 frt 20 krajczárját a kir. ügyészség nem tudta volna kifizetni. — Tudomásom szerint azok a tanuk kik távolról jöttek ide, díjikat megkapták.

Az általány talán ma avagy holnap ki fog egészülni.

Éo, — ki a viszonyokat talán legjobban ösmerem, — abban a nézetben vagyok, hogy a miatt, hogy az általány kimerülőben van, senkit sem lehet hibáztatni.

Teljes tisztelettel

Dr. *Perjéssy* Mihály,
kir. ügyész.

* **Ki lesz a könyvvezető.** Említettük már, hogy a városházán kiírták a pályázatot a megüresedett könyvvezetői állásra. A már említettekén kívül, mint értesülünk, *Novák* János számtiszt szintén pályázik az állásra. — *Novák* János már hosszú évek óta egyik kiválóan szorgalmas, buzgó tisztviselője a városnak.

* **Felhívás a magyar nőkhöz.** A Budapesti Ujságírók Egyesülete hazafias felhívást intézett a magyar nőkhöz az ujságírói sorsjáték ügyének támogatása céljából. A magyar nők bizonyára fel is karolják ezt a humanitarius és egyuttal nemzeti ügyet. A sorsjegyek kiválóképpen alkalmasak karácsonyi és újévi ajándékokra, mert a mellett, hogy olcsók, rendkívül nagy nyereseményekre nyujtanak kilátásokat, amennyiben egy sorsjeggyel oly hat nyereseményt is lehet csinálni, melyeknek értéke 200.000 koronára rug, s a kezelőség a nyeresemény tárgyakat kívánatra 20%, levonással készpénzben visszavásárolja. Az első húzás már január hó 4-én okvetlenül megtartatik a vigadó nagytermében, hol a nagyközönség is jelen lehet. Mind a hat húzásra érvényes sorsjegy ára csak 50 kr.

* **Agyonütötte a galy.** Szegény *Perczikes* Flóra kövesdi lakos nagyon hüvösnek találta

már a lakását s tüzelő fa után nézett a község mellett levő erdőben. Egy jókora darabot ki is választott, de amikor levágta, egy másik galy oly erővel ütötte meg a fejét, hogy eszméletlenül terült el a földön. Később, hogy magához jött, haza vánszorgott a lakására. Az ütés azonban oly súlyos volt, hogy a szerencsétlen ember estére kiszenvedett.

A szerelem sötét verem.

Az volt a gyűlés, amit a szabadelvű párt csinált.

Ettől tanulhattak volna a diszszidensek.

Nem is gyűlés volt ez, hanem szerelmi vallomás, nem is szerelmi vallomás, hanem lom, édes, rózsaszínű álom, amint a kis leányé az első bál után. Egy szalmafedeles kunyhó és »Ó« gondolja a kis leány elég a boldogsághoz, a szabadelvűpárt még szalmafedeles kunyhót sem kíván csak »Ó«-t a boldogsága idején.

A gyengébbek kedvéért megjegyzem, hogy az applikácziónál a szalmafedeles kunyhó alatt az alkotmányt és más ilyen ingóságot kell érteni.

Legszébb volt e vallomásokban az a szerelmi kettős, amit *Hlatky* és *Gábel* adtak elő. Vagy úgy is mondhatjuk, hogy *Hlatky* volt ez idénél a méla hold, *Gábel* a fülemile. *Hlatky* glóriával hintette be az ideált s méla világitásával úgy tüntette fel, mint a haza bölesét numero II, *Gábel* pedig elesztogta kis szíve bánatát, hogy miért nincs egy feje a gonosz ellenzéknek, melylyel egy csapásra lehetne végezni. Az is fájt *Gábel*nek, hogy a kormány nagyon elbeczéli az ellenzékét,

No ez az ellenzéknek is fáj.

Tudvalevő dolog ugyanis, hogy kormánypárti választókba még nem lövöldöztek soha, míg ellenzékibe gyakran. Hol itt a paritás? Az is tudva levő, hogy míg az ellenzékét félti a munkában való kifáradástól *Bánffy* és einökileg igyekszik szeliden kinyomni a t. Házból, addig a kormánypártiakkal diurnista munkát végeztet, még ha ideg betegek, vagy gutaütöttek is, mint *Urányi* vagy *Halassy*. Hol itt a paritás? Nem beczésés ez?

Gábel ur ne kívánja, hogy valaki úgy elbeczesse, mint *Bánffy* az ellenzékét.

Nem feledtem el egy másik nagy mondást sem. A szónok boldogan sóhajtott fel, hogy *Tisza* ami fiunk, városunk szülője. S itt nagyot nyelt a szónok, olyan nagyot, hogy a másik szülőttünk *Szilágyi* leszaladt a torkán. Pedig nem is olyan régen igen büszkék voltunk rá.

De hát persze a szerelem olyan sötét verem, hogy még akkora alakot sem lát meg a belé pottyant ember, mint *Szilágyi*.

Vagy talán nagyon is meg látta s azért nyelte el.

Egy közjegyző fegyelmi ügye.

Nyeda Tódor temesvári földbirtokos ajánlékoszi szerződéssel átruházta ingatlanait fiának, *Juon*nak törvényes feleségére *Opreszku* Annára egy közjegyzői okirat alapján, a melyet *Vadnay* Gusztáv lippai közjegyző vett fel. Időközben *Opreszku* Anna, a ki híres oláh szépség volt, otthagya férjét és egy szebb legényt választott. Erre az öreg *Nyeda* és fia Tódor, hogy a vagyon ne maradjon a hűtlen asszony kezében, a ki ilyen csuful ott hagyta férjét, elmentek a közjegyzőhöz valami állítólagos *Barabás* Éva nevű nővel és kijelentette az öreg *Nyeda*, hogy hatálytalanná akarja tenni előbbi ajánlékoszát és visszakebelezeti Tódorra a vagyont. *Vadnay* közjegyző semmit sem sejtett és teljesítette a felek kérelmet. Csak később tudta meg, hogy a nő, aki *Barabás* Éva neven szerepelt, nem volt *Opreszku* Anna, *Juon* törvényes felesége, hanem valaki más, a kit az öreg és fia fogott, hogy adja ki magát a közjegyző előtt *Opreszku* Annának. Ezt a nőt sehogysem tudták kinyomozni. De azért megindították a bűnvádi eljárást az öreg és fia ellen közokirat-hamisítás miatt *Opreszku* Anna panaszára. A tárgyaláson kihallgatták a közjegyzőt is, aki kijelentette, hogy ő nem tudott visszaemlékezni,

hogy nézett ki az a nő, aki először megjelent nála és a másodszeri ügyletkötéskor nem gondolhatta, hogy *Opreszku* Anna helyett esetleg más nőt szerepeltetnek. Erre a törvényszék megszüntette a bűnpert, mivel a titokzatos nő nem volt kinyomozható. Hanem *Vadnay* közjegyzőt fegyelem alá vonták, hogy miért nem ügyelt jobban a személyazonosság megállapításánál. Az elsőfoku fegyelmi bíróság felmentette ugyan a közjegyzőt, de felebbezés következtében a Kuria kisebb fegyelmi tanácsa is tárgyalta az ügyet. A Kuria Csorda Bódog elnöklete alatt más álláspontra helyezkedett, mint az elsőfoku fegyelmi bíróság, a temesvári törvényszék és *Losonczy* bíró előadása után a fegyelmi vétségben vétkesnek mondotta ki a közjegyzőt és *írásbeli feddésre* ítélte. Egyuttal áttette az iratokat a közjegyzői kamarához.

A bacillusok ellen.

Védekezzünk a fertőző, ragályos betegségek ellen, melyek minden évben kisebb-nagyobb mértékben jelentkeznek és ha még eddig (hála a Gondviselésnek) nem is uralkodott pusztító erővel, de mégis minden fellépés alkalmával szedtek áldozatokat, melyek nagy szomorúságokat hagytak maguk után.

Eddig is el lett követve az óvintézkedés különféle módja s lehet, hogy épen ezért voltunk annyira is megkímélve, de mégis oda vagyunk utalva, hogy a még eddig nem alkalmazott óvintézkedéseket se hagyjuk el, különösen azokat, melyek egy a tudomány, mint a gyakorlat által melegen ajánlatnak, s melyeknek valódi értékük már a tömegesebb alkalmazás előtt is tudományilag beigazolva vannak, melyeknek alkalmazása a célszerűség, a könnyű kezelés, az olcsóság miatt is elmulaszthatlan.

Nem akarva itt a magasabb tudományból fejtegetésekbe — esetleg vitatkozásokba bocsátkozni, mert hiszem azok a szakirodalomban találják helyüket, ott folynak és folytattatnak, csupán röviden csak azt említem meg, hogy a fertőző — ragályos betegségek a mai elmélet szerint a Baktériumok és bacillusok által terjednek. Ha tehát a betegségekkel akarunk menekedni, óvakodnunk kell a fertőző anyagoktól, vagyis oda kell működnünk, olyan eljárásokat kell alkalmaznunk, melyekkel ezt elérhetjük. Erre nézve használtatnak a különféle fertőtlenítő szerek: karbol, sublimat stb. egész hosszú sorban. Egyik azt ajánlja, másik a másikat és így tovább. Jelen időben a tudomány egy újabb eljárást méltányol, mely egyszerű, olcsó és értékesnek állítatik. Ezen eljárási mód és az ahoz szükségelt egyszerű készülék a két hóval ezelőtt tartott orvos gyógyszerész egyleti szakülésen lett igen tisztelt kartársam dr. *Grósz* Menyhért ur által előadás alakjában terjedelmes elmondva és bemutatva, azóta pedig részint a szaklapokban, részint egyéb közleményekben olvastam volt mindenkor dicsérő és ajánló nyilatkozatokat,

Ez az ugynevezett: Schering féle formalin fertőtlenítő eljárás, melyben teljesen megbízva, hitelt adva elismert szakértők felőle mondott véleményeinek: én most már azokba az intézetekben, hol orvosi tanácsommal élnék, be is hoztam és alkalmazásba vettem. Ezen intézetek az irgalmas nénék katonavárosi, n.-teleki utczai házaik, hol bár eddig is minden el lett követve a védekezésre, ez alkalommal is örömmel vették javaslatomat s csak hogy minden lehetőleg megtegyenek a bennelakó növendékek egészségének megőrzésére s így távollevő szülők némi megnyugtására — a termiek fertőtlenítését lelkiismeretesen eszközlik.

Azt hiszem, nem tulzok, ha azon óhajtasomnak adok kifejezést, vajha minden iskolában, intézetben, vendéglőben, laktanyában, *vasúti várótermekben*, sőt mondhatnám vasúti utazó kocsikban stb, szóval mindenütt, hol csoportosulás van és hol a fertőző anyagok tartózkodása feltételezhető, ezen Schering-féle módszer szigorú — de nagyon szigorú *szakértői* ellenőrzés mellett és pontosan alkalmazhatnók!!

Nagyárad, 1898. december 16.

Dr. K.

EGYESÜLETEK.

A »Gyermekbarát Egyesület« közgyűlése. A »Gyermekbarát Egyesület« f. hó 18-án azaz ma, vasárnap, d. e. 11 órakor tartja a város háza tanácstermében tisztújító közgyűlést, melyre az egyesület tagjai figyelmét ez uton is felhívja és kéri az Elnökség, hogy ezen közgyűlésen mentül nagyobb számmal megjelenni sziveskedjenek.

Igazságszolgáltatás.

Szünet a felsőbiróságoknál. Karácsony után a Kurián és a táblán a tanácsülések szerdán, december 28-án kezdődnek és csütörtökön és pénteken, 29-én és 30-án folytattnak. A jövő év január 4-én, szerdán a Kurián teljes ülés lesz.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

3951. Pain Károly testi sértés — vissza u.
4158. Fetezer Julianna rágalmasz — vissza utasítva.
4189. Stern Mózes testi sértés — részben megváltoztatva.
4190. Szöllösi Sándor testi sértés — vissza utasítva.
4217. Sarmaszeg András gondatl. ok testi sértés — részben megv.
4349. Kiss Mária gyermekölés — hatóságilag helybenhagyva.

Előadó: *Molnár Géza.*

4005. László Partenie becsületsértés — vissza utasítva.
4050. Kozma János halált ok. testi sértés — részben megv.
4131. Groka Demeter testi sértés — hatóságilag helybenhagyva.
4132. Irázi Benjámint testi sértés — részben megváltoztatva.
4460. Panti Moiski közegészség és testiépség elleni kgh. — vissza u.
4591. Kiss Gábor s. t. rablás orgazdaság — részben megv.

Előadó: *Poynár Dénes.*

3268. Csizmás Pável s. t. lopás — részben megváltoztatva.
3292. Kuk Mitru lopás — hatóságilag helybenhagyva.

SPORT.

Vadászat Nagyszalontán.

A mult hét csütörtök és péntek napjain nagy vadászat ment végbe Nagy-Szalonta vidékén előkelő vadásztársaság részvételével. Az idő csak csütörtökön volt kissé kedvezőtlen az éles, fagyos szél miatt, pénteken azonban annál szebb volt.

A vadászaton részt vettek: dr. Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Oszterlamm Armin kir. erdőfelügyelő, Schlauch Nándor püsp. urad. jószágkormányzó, Markovics Antal földbirtokos, Hanzély István urad. erdőmester, Balogh László ors. gyűlési képviselő, Baranovics Ferenc földbirtokos, Szikszay Lajos, Rádl Ödön ügyvédek, lovag Leidl Henrik főmérnök, Zilahy Lajos kir. közjegyző, Hadházy Kálmán, Szabadhegyi Géza földbirtokosok, Hoffmann Henrik urad. intéző, Nagy István főbíró, Erdélyi István főjegyző és Grunhut Henrik földbirtokos.

Az eredményfeletle kedvező volt. Terítékre került összesen: 186 nyul, 2 őz, 2 róka és 2 fácán.

Hivatalos közlemény.

Az esküdtek kisorsolása.

Az esküdtek 1899. évi szolgálati lajstromának összeállítására céljából, a városi adóhivatal által készített törzslajstrom kiigazítása s az

esküdtek kisorsolására kiküldött 3 tagú bizottság tárgyalásai a folyó évi decz. hó 19, 20 és 21 napjain fogtak a városház tanácstermében megtartatni, a mely napokon az esküdtszéki tagságra jogosultsággal bírók a városi adóhivatal által összeállított törzslajstromot megtekintetik s a mennyiben abból kihagyttak volna, pótlólag leendő felvételük iránt a bizottság előtt felszólamlással élhetnek.

Nagyvárad. 1898 decz 15.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Közönség köre.

Nyilatkozat.

Vonatkozással azon hírre, mely szerint az utóbbi időben nagyobb mennyiségű bortörköly szállított Nagyváradra, szükségesnek találjuk kijelenteni, hogy czégünk, mint a mult évben, ugy az idén is Nagyváradra szállította saját szüretelésű törkölyét. A mult évben sajtolt mennyiség, nyolczvan hordó, az illetékes pénzügyi hatóságnál történt bejelentés után, a Kolozsvári-utca 15. szám alatt levő pálinkafőzdében lett törkölypálinkává kifőzve. Az idei szüret eredményét képező és a tek. rendőrkapitányi hivatalnak előzetesen bejelentett százhuszonnégy hordó száraz törköly kifőzése pedig az illetékes pénzügyi hatóság felügyelete alatt Fugyivásárhelyen, a Sternberg-féle pálinkafőzdében most van folyamatban.

Nagyváradon, 1898. december hó 17-én.

Füchsl Testvérek.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKÉ.

Irta: *Buchanan Róbert.*

Angolból fordította: *Dr. N. Gy.* 20.

Ez este tíz óra körül a nagy konyhában gyűltek össze, Amos Par, gyermekeivel Márthával, Jakabbal, Mabellel, Stapleton Seth kapitány és Reilly Antal. Mártha és Mabel csinos gyapot ruhában, az első kékbén, a másik fehér és rózsaszinben; Amos templomi ruháját vette föl, fekete selyem nadrágját; Seth kapitányon is először volt fényes ultramarin kék ruhája, érez gombokkal, vászon közelével, fehér gyapot harisnyákkal és ezüst csattos cipőkkel. Egyedül Reilly Antal nem csipte ki magát. Közönséges, durva öltözete volt rajta, nyílt inggel; de mintegy kárpótlásul egyéb hiányosságokért mellényzsebében hatalmas ezüst zseborát viselt, melyet minduntalan hozzáigazitott a toronyórához, meg-megrázva az órát, hogy meggyorsítsa lassu menetét.

Pompásan vacsoráltak, főtt sonkát, sült kappant, burgonyát s egy kis édes kalácsot ráadásul, mindent frissen melegen Mártha kezéből, a ki született szakácsné volt. Vacsora után pedig a szamovár zúgott a tűzön, teáscsészék kerültek elő, széles rumos üveggel s néhány bár francia veres boros palaczkkal egyetemben.

Lobogó tűz lángolt a kandallóban, oly vidám sugárzással töltve el a szobát, hogy egyéb világító nem is volt szükséges. Hangos beszéd eredt meg, a levegő el telt dohányfüsttel s meleg puncs illatával. A tűz elé félkörben székeket huztak. Amos ült jobbról, szemben Antallal; a bal szögletben Seth kapitány ült. Márthával térdein; Jack a tűzre ügyelt. Mabel a kandalló alsó párkányán ült, Antal lábainál, aranyos fejét annak térdeire támasztva s nézve a tüzet.

Éppen mikor legvidámabb hangulatban voltak, Antal hegyezni kezdé füleit s fölkiáltott:

— Hallga, mi ez? — mondá. — Talán patkányok? — A felső szobákból tologatott butor és csoszogó léptek zöreje hallatszott.

A dolog úgy állott, hogy Thatch Káleb még mindig a házban volt, de éppen a többiek megérkezése előtt elhagyta a földszintet s az emeleten folytatta körutját. Amos egészen el-

fedkezett jelenléte árnyáról az este lakmározásában; mikor figyelmét fölhatták rá, ismét meglehetősen kényelmetlenül érezte magát. Nehány rövid szóval megmagyarázta az ügyet barátjai, vendégei nem csekély fölhaborodására.

Alig végezte be beszédét elötűnt Káleb keskeny képe, a mint letekintett a karfa mellől, majd tüntetőleg hadarta:

— Két ágy, hat paplan, hm! hm! egy el-törött tükör — no most a másik szobába!

No de ez éppen elég volt Antalnak. Felkelt s a lépcső felé indult.

— Vigyázz Antal! — kiáltá Amos rettegve a jelenettől.

Antal biccentett a fejével s intett a kezével is, azután a lehető legbarátságosabb s ártatlanabb kifejezéssel fölkiáltott a lépcsőn:

— Kegyed az, Thatch ur?

Az arcz ismét letekintett s egy éles hang igent felelt.

— Jöjjön le de mindjárt, itt az ajtónál áll egy ur, szeretne beszélni kegyeddal.

— Egy ur?

— Igen, egy ur, feketében, de siessen!

Káleb elbolonditva e hír által megfordult s lejtött a lépcsőkön s a földszintre érve, gyanakodva tekintett a társaságra; de még mielőtt csak egy szót is szólhatott volna, Antal mosolyogva lökdöste s taszigálta az ajtó felé:

— Siessen már! Hiszen várnak magára, Thatch ur!

— De hát hol? — kiáltá a zavarba jött teremtés.

— Odakünn. Még pedig olyan valaki, a ki nagyon szerelmes az ügyvédekbe, vagy ügyvéd-bojtárokb.

E közben egyre taszigálta erős, bár gyöngéd mozdulatokkal Thatch urat az ajtóhoz, majd a konyhán keresztül ki a szabadba. Thatch észre vevén, hogy ki lökik a házból, kiabált, tiltakozott; de Antal csak azt felelte: no de siessen, siessen, míg végre a külső ajtónál egy végső lökést adott neki, a hátára, úgy hogy egyenesen a hóba bukott.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Sima Ferencz interpellációja a keresked. miniszterhez.

Budapest, decz. 17. (Saj. tud. táv.)

Sima Ferencz a mai ülésen meginterpellálta a ker. minisztert, mert a budapesti távirдахivatal egyik táviratát nem továbbított és lefoglalta. Sima az interpellációban a távirat szövegét elhallgatta. Hír szerint a táviratban ez volt:

Forradalom kitör, a kormány lemond. Fel magyarok kapárcaszára.

Sima Ferencz.

Egy pénzkirály halála.

Budapest, decz. 17. (Saj. tud. táv.)

Londonból távirják, hogy ott Rothschild Ferdinánd br. a parlament tagja meghalt.

A franciaországi események.

Páris, decz. 17. A »Figaro« szerint

a semmitőszék büntetőtanácsa *Lebrun-Renaud* kapitányt, *Risbourg* ezredest és *Bourguignon* és *Antoine* kapitányokat keddre, *Poincarét* pedig szerdára idézte meg. *Guerin* volt igazságügyminiszter is kapott idézést. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, decz. 17. A konzervatív és a mérsékelt lapok úgy vélik, hogy a kamara

tegnapi ülése nagyon ártott a kibékülés eszméjének és nagyon gyöngítette a kormányt. Több lap csodálkozását fejezi ki *Dupuy*-nak a baloldal felé való kanyar-

dásáról. A radikális és szocialista ujságok véglegesnek tartják ezt a kanyarodást. (Magy. Táv. Ir.)

Csehek és németek.

Prága, decz. 17. A »Prager Tagblatt« a »Klas Narodá«-nak azzal a tegnapi jelzett cikkével foglalkozik, a melyben két néptörzs kibékülésének igyekezett útját egyengetni és azt mondja, hogy a nemzetiségek egyenlő loyális védelmét nemzeti és kulturális ügyeik autonómiája tekintetében, ami gyakorlatilag és célszerűen érvényesül a tartományi iskola-tanács és a tartományi közművelődési tanács testületeiben, kiegyezési alkotó alapja gyanánt diskuszió tárgyául elfogadhatták a németek. A Thun gróf által július havában előterjesztett kiegyezési alapelvek is megvitathatók és javíthatók voltak és nem a németeken mult, hogy a tárgyalásokat megszakították és többé nem folytattatik. (Magy. Táv. Ir.)

Az angol szabadelvű pártból.

London, decz. 17. A szabadelvű egyesületek nemzeti szövetségének választmánya ma összegyűlt Birminghamban és olyan határozatot hozott, amelyben sajnálkozását fejezi ki Harcourt visszalépéséről. Azt a pótindítványt, hogy kérjék meg Harcourtt lemondása visszavonására, elvetették. A pártvezérség kérdésének tárgyalására vonatkozólag tett indítványt tüzetes vita után visszavonták. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Biharvarmegyei gazdasági egyesület gyűlése. Biharvarmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya folyó hó 21-én azaz szerdán d. u. 3 órakor az egylet hivatalos helyiségében (Nagy Sándor-utca, Eleméry-ház) gyűlést tart, melyre a választmányi tagok ezennel meghívottnak.

Tárgyak:

1. Földmivelésügyi miniszter leirata az állatok bélyegzése iránt.
2. Földmivelésügyi miniszter jelentését 20 példányban megküldi.
3. Földmivelésügyi miniszter 1898. évi gabona-termés és fogyasztásról szóló kiadmányát megküldi.
4. Földmivelésügyi miniszter Molnár István fatenyésztési munkáját megküldi.
5. Földmivelésügyi miniszter a munkástörvény magyarozatát 500 példányban megküldi.
6. Földmivelésügyi miniszter Erzsébet királyné emlékeztetének megörökítése céljából felhívja az egyesületet, hogy ligetek, fák ültetése iránt mozgalmat indítson.
7. Pénzügyminiszter a központi hitelszövetkezet alakuló ülésére meghívott.
8. Gazdasági egyesületek országos szövetsége a nagy gyűlésre meghívott.
9. Országos gazdasági egyesület gr. Festetics György szobrának gyűjtésére felhív.
10. Országos gazdasági egyesület felkéri egyesületünket, hogy jelöljük meg azon állomásokat, hol nagyobb mennyiségű gyümölcs kerül feladásra.
11. Málnásy Ferencz a vármegye alispánhoz a tenyészvikák beszerzése iránti beadványát támogatás végett megküldi.
12. Váci siketnémák intézete gyűjtésre felhív.
13. Soproni gazdasági egyesület sopronmegyei kölesönös állatbiztosítás alapszabály-tervezetét megküldi.
14. Kölesönös állatbiztosító társaság mint szövetkezet alapszabály-tervezetét megküldi.
15. Előterjesztés a vármegyében létesítendő mintagazdaság tárgyában.
16. Előterjesztés a megyében tartandó népies felolvasások tárgyában.
17. Előterjesztés a Foncier postai biztosító intézettel kötendő szerződés tárgyában.

18. Előterjesztés a vármegyében termelendő gyümölcsfajokból.

19. Tagfelvétel.
Nagyvárad, 1898 december 14.

Szabó József,
egyleti elnök.

**Reich Jenő s Társa
Tőzsde jelentése.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, december 17.

Az irányzat szilárd

Buza márcziusra	9.53
Uj tengeri	4.84
Rozs őszre	8.28
Zab őszre	5.92
Tengeri augusztusra	—
Buza októberre	—

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, december 17.

Az irányzat gyenge

Osztrák hitel	358.50
Magyar hitel	389.15
Allamvasut	369.10
Rimamurányi	283.50
Magyar jelzálog	228.30
Salgótarjáni	604.—
Wagon-kölesön	282.25
Villamos vasut	279.50
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	866.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

B é c s, december 17.

Az irányzat nyugodt

Osztr. hitel	359.—
Magyar hitel	388.—
Allamvasut	364.1/2
Birodalmi márka	58.97

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. december 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/100	119.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavón földtehermentési kötvény	97.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	158.—
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölesön	138.—
Osztrák járdék papirban	100.85
Osztrák járdék ezüstben	100.85

Osztrák korona járdék	120.—
Osztrák járdék aranyban	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	908.—
Magyar hitelbankrészevény	389.25
Osztrák hitelintézeti részevény	358.10
Osztrák-magyar államvasuti részevény	361.80
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	954.—
Német birodalmi márka	59.—
London vista	120.65
Párisi vista	47.70
20 márkás arany	1180

A szerkesztésért felelős.

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Kiváló szép

csemege-szőlő,

finom faj-alma

és mindennemű

Déli-gyümölcsök.

Ajánlom még tisztán kezelt természetes

HEGYI-BORAIMAT

ugy nagyban, mint kicsinyben kimérve is a legolcsóbb árban.

Kitünő asztali bor literje

32 krtól feljebb,

100 liter 22 frt.

Vidéki

megrendelések pontosan teljesítettek!

Kiváló tisztelettel:

MERTZ NÁNDOR,

Nagyváradon, Nagy-Körözs-utca (Mertz-ház.)

Telefon összeköttetés!

A leghatásosabb HÁZISZER, mely az emésztést szabályozza, rendes vérkeringést eredményez, a vérnek beteges alkotórészeit eltávolítja (az egészség fentartásának első feltétele) úgy leggyorsabban eltávolít minden gyomorbajt u. m.: étvágytalanság, savanyu felbőgés, felluvódás, hányás, has s gyomorfájás, gyomorgörcs, gyomortulterhelés, elnyálkásodás, a ranyér, nőibajok s bélbajokat

Dr. Rosa életbalsama

— Fragner B. gyógytárából. Prága 203—III. —

E szer felfrissíti, gyorsítja az emésztés tevékenységét, egészséges tiszta vért ad s mint ilyen biztos elterjedt s elismert népszerű háziszser.
Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.

Mindennemű gyuladás seb és daganat ellen több ezer köszönőirat által biztos hatásnak elismert szer: Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedésnél és emlíkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyedésnél, pokolvarnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsírosodásnál stb. Minden gyuladás, daganat keményedés a leg- rövidebb idő alatt meggyógyítatik; ha azonban genyedés áll be, akkor a daganat leg- rövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyítatik.

PRÁGAI HÁZIKENŐCS

A gyógyulás fájdalom nélküli s a kenőcs hűsítő hatással van
Egy adag 25 kr és 35 kr. Postával 6 krral több.

ÓVÁSI! Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kérjük s jól vigyázzunk a csomagolásra, melyeken a jobbról s balról lerajzolt védjegyeket megfigyeljük. Mert csak az a valódi Rosa-féle balsama a melyen a gömbölyű védjegy s az a valódi prágai házikenőcs, a melyen a háromszögletű védjegy feltalálható.

A ki engem bármiféle hamisításra rávezet, díjazásban részesül.

Sok ezer köszönőlevél megtekinthető.

Raktár Budapest: Török J., Egger A. gyógyszerészeknél; Thallmajer és Seltz, Kochmeister utódainál és 71 15—25
Hering Sándornál Nagyváradon.

A készítő főraktára: **FRAGNER B.** gyógyszerészárában a »Fekete Sasok« Prága, Ecse der Ppornergasse Nr. 103.

Minden megrendelés postafordulattal megküldetik.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbakké. Ára darabonként 3 forint.

Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos aczélból és a többi részei alpaccéból vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálman-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.

RITTER RICHÁRD

czukrászdája

Nagyvárad, Bémer-tér.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy üzletemben

karácsonyi kiállítást

rendeztem, ahol a következő czikkeket, ugyanint **karácsonyfa díszek**, valamint **hab-cukorkák**, továbbá **Bonbonierek**, a legfinomabb cukorkák **legolcsóbb** árban kaphatók.

Karácsonyi ünnepekre ajánlok a n. é. közönségnek **tejes, diós** és **mákos kalácsot**; naponta frissen készült **Pozsonyi diós kifli**, saját készítette **Kugler-féle sütemények**, tea, rum, cognac, liquőreket, a legnagyobb választékban.

Tea sütemények, Spanyol borok nagy raktára.

Ajánlom különösen olcsó, teljes karácsonyfa díszemet 1 frt 50 krtól feljebb, mely egy fára elegendő.

Azon t. vevőimnek, kik a díszeket nálam vásárolják, teljesen ingyen díszítem fel a karácsonyfát.

Vidéki megrendelések pontosan, gyorsan és jó csomagolás mellett teljesítetnek.

Maradtam a n. é. közönségnek alázatos szolgálója:

Ritter Richárd,
czukrász.

Sürgőnyezim: Ritter czukrászda, Nagyvárad.

Telefon összeköttetés!

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Fzen hírneves háziáru ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik köszvénynél, csúznál, tagzsugatkánál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésre is mindig gyákrabban rendelvették. A valódi Horgony-Pain-Expeller, Gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban májdnem minden gyógyszerüzletben kaphatók van; főraktárán Török József gyógyszerésznél Budapesten, Bevasárlás alkalmával igen óvatosan legyünk, mert több kisebbetki utazást van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter czélgégyezés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa. c. és kir. udvari szállító, BUDAPEST.

Erődi H. czukrászata

Nagyvárad, Fő-utca

elvállal és pontosan teljesít egy helybeli, mint **vidéki** mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket **mérsékelt** árak mellett.

Vidéki küldemények gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében, rendes időben és sértetlen állapotban érkeznek.

Ugyanott karácsonyfa díszítési czikkeket, habcukorkákat, díszes bonboniereket, friss sütemény, teakenyér és piskóta kapható.

A karácsonyi ünnepek

alkalmából,

a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlom a legkitünőbb minőségű asztali pecsénye és csemege

boraimat,

nemkülönb magyar és francia pezsgőimet, melyeket üvegenként megrendelésre házhoz szállítok. — A boroknak hamisítatlan voltáért mindenki vel szemben és mindenkor szavatosságot vállalok.

Kérem az igen tisztelt közönséget, hogy az ünnepek előtt összetorlódo sok munka miatt megrendeléseit jó korán s lehetőleg **levelező-lapon**, esetleg telefonon eszközölni sziveskedjek, hogy igen tisztelt vevőim igényeinek pontosan és minél gyorsabban megfelelhessek.

Tisztelettel

BERGER LAJOS borkereskedő,

Bémer-tér, Stiedl-ház.

Néhai Zeley János kanonok ur pinczejéből vásárolt borokat üvegenként árusítom.

Stowasser János

csász. és kir. udvari szállító, hangszergyáros.

Egyesegyedül szabadalmazott, javított **TÁROGATÓ** feltalálója.

Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Hegedük 3, 4, 5, 6, 8 frittól feljebb.

Kijátszott régi mesterhegedük 20, 25, 30, 40 frittól feljebb.

Gordonkák 8, 10, 12, 15 frittól feljebb.

Czimbalmok erőteljes csengő hanggal 35 frittól 300 früg.

Tárogató ősi magyar hangszer.

Szárnykürtök és trombiták 14, 18 és 20 frt.

Harmonikák erős orgona hanggal 3, 4, 5, 6, 8 frittól feljebb.

Hegedü vonóval és tokkal 8 frt.

Javítások pontosan és legolcsóbb árban eszközöltetnek.

Zenekarok részére szükséges hangszerek előnyös fizetési feltételek mellett a legjutányosabb árban szállítatnak.

Árjegyzőkek ingyen és bérmentve.

Harmonikákról külön árjegyzék kérendő.

275 3-10

Herschmann Fülöp

czukrász.

Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca.

Finom bonbon, salon cukorkák, pörkölt mandola, fehér mályva, barna maláta és egyéb más cukrok. Promunz, saját készítményű torták, irós tészták, theasütemények, kalács, habcsók, mindennemű sütemények, szép és nagy választékban kaphatók cukrászüzletben.

Pontos és szolid kiszolgálásra magát a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlja

Herschmann Fülöp,

czukrász.

Nagy-Teleky-utca.

BELÉPÉSI FELHÍVÁS

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”

IV-ik ÉVTÁRSULATÁBA.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet” 1899. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1901. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 10 kr (20 fillér) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, a mennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresemény osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/2 részét 6%-os kamattal mellet minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok belépésének és a heti fizetések bérmentes teljesítésének megkönnyítése céljából a szövetkezet a póstatakarékpénztárnál számlát nyitott.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 5 kr beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1899. január 3-tól kezdődő 4-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a szövetkezet üzlethelyiségében (Szent-László-tér, Kovács-féle ház) **mielőbb** beiratkozni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1898. november hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet” igazgatósága.

A IV-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután — — — 3-5-ig.
szombat délután — — — 3-5-ig.

A szövetkezetnek eddig mintegy 1500 tagja van, több mint 25.000 üzletrészeszel.

Köszönetnyilvánítás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala. Általános Asbestáru gyár. Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherceg rendkívül meg van elégedve az asbesttalppal bélelt cipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide. Hisszük, hogy e vadászcipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szalonczipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

K R A H L, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja: Tisztelt Doktor ur! Az asbestbetűtű cipők kítűnőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel. Szíves tanácsát köszöni Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. Tisztelő híve: WEKERLE SÁNDOR.

Nincs többé lábfájás

186 25 - 50

Óvjuk lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől. Sem tyukszem, sem izadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle az egész világon szabadalmazott Asbest talpbéléssel látja el. Kettős vastagságú 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele. Az Asbesttalpbélés kítűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások ingyen. Vizonteladónak megfelelő árengedmény.

Általános Asbestáru gyár betét-társaság. Budapest, VI., Sziv-u. 18.

WALLERSTEIN FERENCZ

butor gyári raktára

Nagyváradon, Zöldfa-utca, a Zöldfa-szállodával szemben.

Ajánlja dúsan felszerelt s a mai kor igényeinek megfelelő elegáns asztalos- és kárpitos-butorok,

háló-, ebédlő-, uri-szoba, szalon-berendezések,

vas- és hajlitott fa-butorok

rendkívüli nagy választékban, minden modern styl szerint, a legjobb kivitelben és a legolcsóbb árak mellett.

➡ Kívánatra rajzok és költségvetések. ➡

Asztalos-, kárpitos- és diszítési-műhelyek.

Occasio kézimunkákban.

Hölgyek figyelmébe!

MERKADO TESTVÉREK

divatüzletüket újra átalakították és berendezték.

Olyan raktárt szereztek be a legfinomabb kézi munkákban és az ezekhez való kellékekben, a milyent ritkán lehet látni. Művészies aszurhimzések, pittoreszk dísz tárgyak, piperezikkek és

mindennemű divatárak

a legmérsékeltébb árakon kaphatók. — Önérzettel elmondhatjuk, hogy üzletünknek finom áru, az ezernyi kézimunkák rövid idő alatt megnyerték a hölgyek és műértők osztatlan tetszését.

Ajándékok karácsonyra!!

Üzletünk gazdag árutárában a legszebb ajándékok találhatóak és így senki sem mulassza el üzletünket meglátogatni.

Tisztelettel

Merkado Testvérek.

Nagyváradon, Fő-utca (Bazár-szoros.)

Occasio vászonfutók tüfestéssel.

Occasio Nordisch-munkák elkezdett szép mintákkal.

Occasio, gobelinek és Aszurhimzésekben.

Huzás visszavonhatlanul

1899. január 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

a Budapesti Ujságírók Egyesületének sorsjáték-kezelősege
IV., Kossuth Lajos-utca 1. sz.

Polgári takarékpénztár r. t.
Nagyvárad.

DIÓSSY ÖDÖN,
főelárusító,
NAGYVÁRAD.

„TISZÁNTŰL” kiadóhivatala.

Legolcsóbb és legcélszerűbb
karácsonyi ajándék
egy

Ujságírók-Sorsjegye

melylyel
1 korona
árért

egy
100.000 koronás
és öt 20.000 stb. koronás nyereményt lehet nyerni.

Az összes nyereményeket a kezelőség 20%
levonással kívánatra készpénzben vissza-
váltja. Mint en sorsjegy utánfizetés nélkül
mind a 6 hézason játszik. * * * * *

Huzás visszavonhatlanul

1899. január 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

a Budapesti Ujságírók Egyesületének sorsjáték-kezelősege
IV., Kossuth Lajos-utca 1. sz.

Polgári takarékpénztár r. t.
Nagyvárad.

DIÓSSY ÖDÖN,
főelárusító,
NAGYVÁRAD.

„TISZÁNTŰL” kiadóhivatala.

A n. é. közönség kényelmére Áldás-utcai Bodegám késő éjjeli és ünnepnapokon is nyitva van, hol hideg felvágottak és italok, csemegék hasonló ár és minőségben kaphatók, mint fő üzletemben.

K Á D Á R J Á N O S

fűszer-, bor- és csemege-kereskedése

Á S V Á N Y V I Z E K N A G Y R A K T Á R A Nagyváradon.

Fő-üzlet: Bémer-tér, Guttmann-ház. — Bodega és tejcsarnok: Áldás-utca.

A közeledő ünnepek alkalmából van szerencsém a mélyen tisztelt közönség szives figyelmét felhívni dusan *felszerelt* üzlettemre.

A téli idény alatt mindenkor *friss* minőségben kaphatók: *prágai sódar, góthai felvágottak, naponkint friss bécsi és prágai virsli, debreczeni kolbász stb. Mindenféle csemege sajtok, olajos, páczolt és füstölt halak.*

👉 **Udvari sütemények, pozsonyi diós- és mákos patkók.** 👈

— Nemes faj-almák nagyban és kicsinyben. —

🌿 **Verseczi édes mustár.** 🌿 **Znaimi ugorka.** 🌿

A néh. *Zeley János-féle hagyatékából megvásárolt nagyobb mennyiségű kitűnő ó-borokat igen jutányos áron bocsájtom eladásra.* — Tisztán kezelt valódi boraimért a szavatosságot elvállalom.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy **a világ legjobb mosószere a „Polysulfu” kizárólagos főraktárát** Nagyvárad és Biharmegye részére átvettem. — A „Polysulfu” kitűnő sikerrel használható fehérnemű mosásra, gyapju, pamut, selyem, len, kender, lószőr, szalma és rongy tisztításra. Hatása bámulatos és e mellett oly olcsó, hogy egyszeri használat után nélkülözhetetlenné válik.

Kívánatra készséggel szolgálok ingyenes próbamintával, sőt kísérletet lehet vele tenni üzletemben is. Szives megrendeléseket kérve, vagyok kiváló tisztelettel:

TELEFON!

Kádár János.

A karácsonyi cikkek megérkeztek és azokat igen előnyösen lehet nálam beszerezni.